

НАЦРТ ТЕКСТ НА ПРЕДЛОГ НА ЗАКОН ЗА ОРГАНСКО ЗЕМЈОДЕЛСКО ПРОИЗВОДСТВО (*)

(*) Овој Закон се усогласува со:

- Регулатива (ЕУ) бр. 2018/848 на Европскиот Парламент и на Советот од 30 мај 2018 година за органско производство и обележување на органски производи и за укинување на регулативата (ез) бр. 834/2007 на советот;
- Регулатива за спроведување на комисијата (ЕУ) 2021/1165 од 15 јули 2021 година, одобрување на одредени производи и супстанции за употреба во органско производство и утврдување на нивната листа

ПРЕДЛОГ на
Закон за органско земјоделско производство

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ
Предмет на уредување

Член 1

Со овој Закон се уредуваат целите и начелата на органското производството, и се утврдуваат општите и посебните правила на органското производство, преработката, доработката, складирањето, транспортот, дистрибуцијата, продажбата, употребата на ознаки за органски производи при обележувањето и рекламирањето, контролата, сертификацијата и надзорот, како и други прашања од значење за органското производство.

Надлежност

Член 2

(1) Одредбите на овој Закон се применуваат на земјоделски производи добиени во сите фази на органско растително и сточарско производство, вклучително аквакултура и пчеларство кога такви производи се произведуваат, подготвуваат, обележуваат, дистрибуираат, пласираат на пазар, увоз или извоз, и тоа:

(а) живи или непреработени земјоделски производи, вклучително семенски и саден материјал и друг материјал за размножување;

(б) преработени земјоделски производи кои се користат како храна;

(в) храна за животни;

Овој Закон се применува и на одредени други производи тесно поврзани со земјоделско производство во секоја фаза од производството, подготовката и дистрибуцијата поврзани со производите утврдени во ставот (1) од овој член наведени во Прилог 1, каде што тие се, или се наменети да бидат, произведени, подготвени, означени, дистрибуирани, ставени на пазарот, увезени или извезени.

(2) Одредбите на овој Закон се применуваат на сите субјекти или група субјекти кои се вклучени во активностите во секоја фаза од производството, подготовката, обележувањето, дистрибуцијата, ставањето во промет, увозот или извозот кои се однесуваат на производите наведени во ставот 1 на овој Член.

(3) Овој Закон не се применува на подготовката на храна во објекти за јавна исхрана, како што е дефинирано со прописите за декларирање, означување и рекламирање на храна.

(4) Доколку не е поинаку определено, овој Закон се применува без да се загрозат соодветните законски прописи во областа на безбедноста на храната, здравјето и благосостојбата на животните, здравјето на растенијата и материјалот за размножување на растенијата.

(5) Овој Закон се применува без да се доведат во прашање другите посебни прописи кои се однесуваат на ставање на производите во промет, а посебно прописите за уредување на пазарите на земјоделски производи, како и прописите за декларирање, обележување и рекламирање на храна.

(6) Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство има овластување да го менува пописот на производи од Прилогот 1 од овој Закон, со додавање или измена на производите. За додавање производи во Прилогот 1 од овој Закон прифатливи се единствено производи кои се тесно поврзани со земјоделското производство.

Дефиниции

Член 3

Одделни изрази употребени во овој Закон го имаат следново значење:

(1) „*Органско земјоделско производство*“ е начин на производство, вклучително и за време на периодот на преод каде што методите кои се користат се во согласност со одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на него, во сите фази на производството, подготовката и дистрибуцијата.

(2) „*Органски производ*“ е производ кој е произведен, односно увезен и означен во согласност со овој Закон и прописите донесени врз основа на него, освен производите произведени во текот на преодниот период. Производите добиени од лов на дивеч и рибилов не се сметаат за производи од органско производство;

(3) „*Земјоделска суровина*“ е земјоделски производ што не бил подложен на ниту една активност за зачувување или преработка;

(4) „*Превентивни мерки*“ се мерки што треба да ги преземат субјектите во секоја фаза на производството, подготовката и дистрибуцијата со цел да се обезбеди зачувување на биолошката разновидност и квалитетот на почвата, мерки за превенција и контрола на штетници и болести и мерки што треба да се преземат за избегнување на негативни ефекти врз животната средина, здравјето на животните и здравјето на растенијата;

(5) „*Мерки на претпазливост*“ се мерки кои треба да ги преземаат субјектите во секоја фаза на производството, подготовката и дистрибуцијата за да се избегне загадување со производи или супстанции коишто не се одобрени за употреба во органско производство во согласност со овој Закон и прописите донесени врз основа на него и да се избегне мешање на органски производи со неоргански производи производство;

(6) „*преод*“ е преминување од неорганско во органско производство во рамките на одреден период, во текот на кој се применуваат одредбите за органското производство;

[7] „*период на преод*“ е временскиот период потребен за премин од неорганско производство во органско производство во кое се применуваат одредбите од овој закон и прописите донесени врз

негова основа;

(8) „*производ во преод*“ е производ што е произведен во текот на преодниот период наведен во член 12 од овој закон;

(9) „*земјоделско стопанство*“ се сите производствени единици што работат под единствен систем на управување за потребите на производството на живи или непреработени земјоделски производи, вклучувајќи и производи од аквакултура и пчеларство, како што е наведено во Членот 2 став 1 точка (а) или производи што се наведени во Прилогот 1, освен етерични масла и квасци;

(10) „*Производствена единица*“ е целокупниот имот на земјоделското стопанство, како што се просториите за примарно производство, земјишни парцели, пасишта, површина на отворено, објекти за сместување на добиток или нивни делови, пчелни кошници, рибници, кафезни системи и места за алги или животни од аквакултура, единици за одгледување, крајбрежни концесии и простории за складирање на земјоделски култури, производи од земјоделски култури, производи од алги, производи од животинско потекло, суровини и сите други релевантни влезни материји со коишто се управува како што е опишаното во ставовите 13, 14 и 17 од овој Член;

(11) „*Единица за органско производство*“ е единица за производство, со исклучок на преодниот период со која се управува во согласност со барањата што се применуваат за органското производство;

(12) „*Производствена единица во преод*“ е производствена единица, во текот на преодниот период, со којашто се управува во согласност со барањата што се применуваат за органското производство. Може да се состои од земјишни парцели или други објекти или имоти за кои преодниот период започнува во различно време;

(13) „*Единица за неорганско производство*“ е производствена единица со којашто не се управува во согласност со барањата што се применуваат за органското производство;

(14) „*субјект*“ е физичко или правно лице кое е одговорно да обезбеди да во секоја фаза на производството, подготовката и дистрибуцијата која е под негова контрола постапува во согласност со овој Закон;

(15) „*земјоделски производител*“ е физичко или правно лице или група физички или правни лица, без оглед на правниот статус во таа група и нејзините членови, а чија дејност е земјоделско производство;

(16) „*земјоделска површина*“ се ниви, градини, овоштарници, лозја, ливади, пасишта, рибници, тресетишта и мочуришта, како и друго земјиште (напуштени речни корита, земјишта обраснати со ниски грмушести растенија и друго), кои според своите природни и економски услови можат рационално да се користат за земјоделско производство;

(17) „*растенија*“ се живи растенија и живи растителни делови, вклучувајќи свежо овошје, зеленчук и семиња.

(18) „*Растителен репродуктивен материјал*“ се растенија и сите делови од растенија, во која било фаза на раст вклучувајќи и семиња, што се способни и соодветни за производство на цели растенија;

(19) „*органски хетероген материјал*“ е група на растенија во рамките на еден ботанички таксон од најнизок познат ранг, којашто:

(а) покажува заеднички фенотипски карактеристики;

(б) се карактеризира со високо ниво на генетска и фенотипска разновидност помеѓу одделните репродуктивни единици, така што таа група на растенија е претставена од материјалот како целина, а не од мал број единки;

(в) не е сорта во согласност со прописите за признавање сорти од земјоделски растенија;

г) која не е мешавина од сорти; и

д) која е произведена во согласност со овој Закон.

(20) „*сорта погодна за органско производство*“ значи група растенија во рамките на најниска ботаничка систематска единица, којашто:

а) се одликува со високо ниво на генетска и фенотипска разновидност помеѓу поединечните репродуктивни единици; и

б) е резултат на активностите на органско одгледување во согласност со член 17 став (5).

(21) „*матично растение*“ е идентификувано растение од кое се зема растителен репродуктивен материјал за репродукција на нови растенија;

(22) „*генерација*“ е група на растенија која сочинува еден чекор во линијата на потекло на растенијата;

(23) „*растително производство*“ е производство на земјоделски површини, вклучувајќи и собирање диви растителни видови за комерцијални цели;

(24) „*растителен производ*“ се производи од растително потекло во необработена состојба или се едноставно преработени со мелење, сушење или пресување;

(25) „*штетни организми*“ се организми од растителното и животинското царство, габи, вируси, бактерии, фитоплазми или други патогени организми штетни за растенијата и растителните производи;

(26) „*биодинамички препарати*“ се мешавини кои традиционално се користат во биодинамичкото земјоделство;

(27) „*фитофармацевтски производ*“ е производ кој се состои или содржи активна супстанца или основна супстанца и коформуланти, а може да содржи и протектант, односно синергист се применува за : а) за заштита на растенијата или растителните производи од штетни организми или за спречување на дејството на штетните организми, освен ако овие производи се користат за хигиенски цели,

б) како регулатор за раст на растенијата кој делува на животните процеси на растенијата различно од начинот на делување на средствата за исхрана на растенијата,

в) за зачувување на растителни производи, кога станува збор за супстанции или производи кои не се регулирани со посебни прописи со кои се уредуваат конзерванси,

г) за уништување на несакани растенија или делови од растенија, освен за алги, освен ако овие производи се нанесуваат на почвата или водата заради заштита на растенијата,

д) за контрола или спречување на несакан раст на растенијата, освен за алгите, освен ако овие производи не се нанесуваат на почвата или водата заради заштита на растенијата;

(28) „*сточарско производство*“ е одгледување на домашни или припитомени копнени животни, вклучувајќи и корисни инсекти;

(29) „*аквакултура*“ е одгледување и производство на водни организми со користење на специфични техники со цел да се зголеми производството на наведените организми над можностите на нивната природна животна средина, каде организмите остануваат во сопственост на физичкото или правното лице во текот на одгледувањето и производството, заклучно со нивното прибирање и вклучувајќи ја фазата на ловење

(30) „*производи од аквакултура*“ се водни организми во кој било стадиум на животниот циклус, кои се резултат на активностите на аквакултурата или производи добиени од нив;

(31) „*затворен рециркулаторен објект за аквакултура*“ е објект на копно или на пловен објект каде што аквакултурата се одвива во заградено опкружување, кој вклучува рецикулација на вода и кој зависи од постојан надворешен извор на енергија заради стабилизација на животната средина за животните од аквакултурата;

(32) „*енергија од обновливи извори*“ е енергија од обновливи нефосилни извори како што се ветер, соларна енергија, геотермална енергија, бранови, плима и осека, хидроенергија, депониски гас и гас од погони за прочистување на отпадни води, како и биогасови;

(33) „*мрестилиште*“ е место за оплодување, мрест и одгледување во текот на раните животни фази на животните од аквакултурата, посебно риби и школки;

(34) „*растелиште*“ е место каде што се применува преоден аквакултурен одгледувачки систем помеѓу мрестилиштето и фазата на раст. Фазата на растелиште завршува во првата третина на производниот циклус, со исклучок на видовите кои ја поминуваат постапката на смолтификација;

(35) „*загадување на водите*“ значи контаминација на водните системи (на пр. езера, реки, океани, извори и подземни води). Загадување на водата се јавува кога загадувачите директно или индиректно се испуштаат во водата, без адекватен третман за отстранување на штетните соединенија; Загадувањето на водата влијае врз растенијата и организмите кои живеат во тие водни системи. Во речиси сите случаи ефектот е штетен не само за индивидуалните видови и популации, туку и за целокупната биолошка заедница.

(36) „*поликултура*“ е одгледување во рамките на аквакултура на два или повеќе видови водни организми, обично од различни трофички нивоа, во иста одгледувачка единица;

(37) „*производен циклус*“ е животен циклус на животните од аквакултурата или алгите од најраната животна фаза (оплодена икра /оплодени јајца во случај на животни од аквакултура) па сè до заловувањето /до уловот;

(38) „*ветеринарен третман*“ се сите активности за куративен или превентивен третман насочени против појавата на одредена болест кај животните;

(39) „*ветеринарно-медицински производ/ препарат*“ е секоја супстанца или мешавина од супстанции за лечење или спречување болести кај животните. Секоја супстанца или мешавина од супстанции која може да се примени на животни заради поставување медицинска дијагноза или со

цел обновување, поправање или прилагодување на физиолошките функции кај животните, исто така се смета за ветеринарно-медицински производ;

(40) „подготовка“ претставуваат постапките за зачувување и/или преработка на органски производи или производи во преод, или сите други постапки кои се спроведуваат на непреработен производ без промена на почетниот производ, како што е колење, расекување, чистење или мелење, како и пакување, означување или измена во означувањето кои се однесуваат на органско производство;

(41) „храна“ е секоја супстанца или производ, без разлика дали е преработен, делумно преработен или не преработен кој е наменет за употреба од страна на луѓето, вклучувајќи пијалак, гума за џвакање, адитиви и секоја супстанца, вклучувајќи ја водата намерно вградена во храната во текот на нејзиното производство, подготовка или третман.

(42) „храна за животни“ е секоја супстанца или производ, без разлика дали е преработен, делумно преработен или не преработен кој е наменет за употреба од страна на животните, вклучувајќи адитиви и супстанции намерно вградени во храната во текот на нејзиното производство, подготовка или третман.

(43) „корми суровини“ се производи од растително или животинско потекло, чија основна намена е задоволување на потребите на животните за храна во нивниот изворен облик, свежи или конзервирани и производи добиени со нивна индустриска преработка, како органски или неоргански материји кои содржат или не содржат додатоци во храната за животни, а се наменети за користење во перорална исхрана на животните директно како такви, или по преработката или за припрема на корми смески или како носачи на премикси;

(44) „пласман на пазарот“ е складирање на храната или храната за животни со цел продажба, вклучувајќи и понуда за продажба или која било друга форма на пласман, било бесплатно или не, и самата продажба, дистрибуција и други облици на промет;

(45) „следливост“ е можност за следење на храна, храна за животни, животни кои служат за производство на храна, суровини или супстанции наменети или за кои се очекува дека ќе бидат вградени во храната или храната за животни, низ сите фази на производство, подготовка и дистрибуција;

(46) „фаза на производство, подготовка и дистрибуција“ е секоја фаза од примарното производство на органски производи или производи од периодот на преод до нивното складирање, преработка, доработка, транспорт и продажба или снабдување на крајните корисници, вклучувајќи, доколку е соодветно, етикетирање, означување, рекламирање, увоз, извоз и под договорни активности;

(47) „состојка“ е која било супстанца или производ, вклучувајќи ароми, прехранбени адитиви и прехранбени ензими, и која било состојка на сложена состојка, која се користи во производството или подготовката на храната и која сè уште е присутна во крајниот производ, дури и ако е во изменет облик, или, за производите кои не се храна, која било супстанца или производ која се користи во производството или подготовката на производите, која и понатаму е во готовиот производ, дури и во изменет облик; резидуите не се сметаат за 'состојки';

(48) „означување“ се сите зборови, податоци, печати, трговски имиња, трговски марки, заштитени имиња, знаци, слики, илустрации или симболи кои се однесуваат на производот и кои се наоѓаат

на која било амбалажа, документ, известување, ознака, алка или обвивка која го придружува тој производ или се однесува на него;

(49) „рекламирање“ е секое претставување на производот на јавноста на секој начин, освен означувањето, кое има за цел или е веројатно дека ќе изврши влијание формирање на став, верувања или однесувања, со цел директно или индиректно да се промовира производството на органските производи;

(50) „надлежен орган“ е Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство (Министерство);

(51) „надлежни органи за контрола на органското производство“ се Државниот инспекторат за земјоделство и Агенцијата за храна и ветеринарство;

(52) „контролно/сертификациско тело“ е посебно правно лице на кое надлежниот орган му дава овластување за вршење контрола и сертификација во органското земјоделско во согласност со одредбите од овој закон;

(53) „контролор,“ е вработен во контролно/сертификациско тело кој спроведува стручни контроли или одредени работи кои се однесуваат на сручни активности;

(54) „неусогласеност“ е неусогласеност со овој Закон и прописите донесени врз основа на него;

(55) „генетски модифициран организам“ (во понатамошниот текст ГМО) е организам чиј генетски материјал е променет со користење на современи биотехнолошки методи во согласност со прописите за генетски модифицирани организми;

(56) „произведен од ГМО“ значи целосно или делумно добиен од ГМО, но не содржи ГМО или не се состои од ГМО;

(57) „произведен со помош на ГМО“ значи добиен со помош на ГМО како последен жив организам во процесот на производство, но не содржи ГМО или не се состои од ГМО, ниту е произведен од ГМО;

(58) „прехранбен адитив“ е секоја супстанца која, без оглед на нејзината хранлива вредност, не се користи како храна, ниту претставува карактеристична состојка на храната, но, од технолошки причини се додава во храната во текот на производството, преработката, подготовката, обработката, пакувањето, транспортот или чувањето, така што директно или индиректно преку своите меѓу производи станува или може да стане состојка на храната во согласност со прописите за прехранбени адитиви;

(59) „додатоци на храна за животни“ се супстанции и микроорганизми, кои се додаваат во храната за животни заради подобрување на нејзините биолошки и хранливи вредности и квалитет, подобро искористување на хранливите состојки и продолжување на трајноста, поедноставна технолошка постапка во подготовката на смески и подобрување на карактеристиките на анималните производи;

(60) „еквивалентност“ е исполнување на исти цели и начела преку примена на правила коишто го обезбедуваат истото ниво на осигурување усогласеност;

(61) „помошно средство во преработката“ е секоја супстанца која, како таква, не претставува состојка на храната или храната за животни, а која намерно се додава при преработката на суровините, намирниците или нивните состојки за да се обезбедат одредени технолошки барања

за време на третирањето или преработката, што може да резултира со ненамерно, но технолошки неизбежно присуство на резидуи од супстанцата или нејзините деривати во прехранбениот производ, под услов тие резидуи да не представуваат здравствен ризик и да немаат технолошки ефект во финалниот производ;

(62) „*прехранбен ензим*“ е производ добиен од растенија, животни или микро организми или од нивните производи, вклучувајќи производ добиен преку процес на ферментација со употреба на микроорганизми, во согласност со прописите за прехранбени ензими;

(63) „*јонизирачко зрачење*“ значи пренос на енергија во форма на честички од електромагнетни бранови со должина од 100 нанометри или помалку (фреквенција 3×10^{15} Hz или поголема), кои директно или индиректно произведуваат јони;

(64) „*претходно спакувана храна*“ е секој поединечен производ кој, како таков, е наменет за крајниот потрошувач и за објектите за јавна исхрана, а кој се состои од храна и амбалажа во која храната е ставена пред да биде понудена за продажба, било да амбалажата во целост или само делумно ја затвора храната, но така да содржината не може да се промени без отварање или промена на амбалажата;

(65) „*јавен угостителски објект*“ е секој објект (вклучувајќи возило или стационарен или подвижен штанд), како што се угостителски објект, менза, болница, градинка, училиште, социјална установа и други објекти кои доставуваат храна до крајниот потрошувач, во кои како дел од својата дејност се подготвуваат храна за директна потрошувачка од страна на крајниот потрошувач;

(66) „*одгледување култури поврзани со почва*“ значи производство на растенија на жива почва или на почва измешана или збогатена со материјали и производи дозволени во органско производство, поврзано со подземниот слој и карпестата подлога;

(67) „*не преработени производи*“ се производи кои не биле изложени на преработка, вклучувајќи производи кои се раздвоени, одделени, отсечени, исечени, откостени, иситнети, одрани, мелени, сецкани, исчистени, обработени, излупени, издробени, оладени, замрзнати, длабоко замрзнати или одмрзнати, не земајќи ги предвид постапките за пакување или означување;

(68) „*преработени производи*“ се производи кои се добиваат со преработка на непреработените производи и кои можат да содржат состојки кои се потребни за нивно производство или кои им даваат посебни карактеристики, не земајќи ги предвид постапките за пакување и означување;

(69) „*преработка*“ е секоја постапка која значајно го менува почетниот производ, вклучувајќи загревање, димење, саламуреење, зреење, сушење, маринирање, екстракција, екструзија или комбинација од овие процеси, вклучувајќи употреба на супстанции од член 40 и член 41 од овој Закон, но не вклучувајќи пакување и означување;

(70) „*интегритет на органски производи или производи во преод*“ е фактот дека производитите не покажуваат неусогласеност којашто:

(а) во која било фаза од производството, подготовката и дистрибуцијата има влијание врз карактеристики на производот како органски производ или производ во преод; или

(б) е повторлива или намерна ;

(71) „кошара“ е заграден простор во кој постои дел во кој животните се заштитени од неповолни временски услови;

(72) „добра производствена пракса“ се аспекти со кои се осигурува квалитетот со кој се гарантира дека материјалите и предметите доследно се произведуваат и надгледуваат заради усогласеност со правилата кои се однесуваат на нив, како и со стандардите за квалитет прикладни за нивната намена, не загрозувајќи го здравјето на луѓето или не предизвикувајќи неприфатливи промени во составот на храната, односно не доведуваат до влошување на органолептичките својства на храната.

(73) „Листа на активни супстанции содржани во фитофармацевтски производи“ е листа на активни супстанции за користење во органско земјоделско производство на територијата на Европската унија (во натамошниот текст : ЕУ) со дефинирани услови во одлука за користење, наведено во точка (а) од член 24(1) од Регулативата (ЕУ) 2018/848, објавени согласно со Анексот 1 од Регулативата 1165/2021 донесена од страна на Комисијата на Европската заедница;

(74) „Листа на ѓубриња, подобрувачи на својствата на почвата и хранливи материи“ е Листа на одобрени ѓубрива, подобрувачи на својствата на почвата и хранливи материи наведени во точка (б) од член 24(1) од Регулатива (ЕУ) 2018/848, објавени согласно со Анексот 2 од Регулативата 1165/2021 донесена од страна на Комисијата на Европската заедница;

(75) „Листа на одобрени производи и супстанции за употреба како храна за животни или за производство на храна за животни“ е Листа на одобрен неоргански материјал за храна за животни добиен од растенија, алги, животни или квасец или како материјал за храна за животни од микробиолошко или минерално потекло, наведени во точка (в) од член 24(1) од Регулатива (ЕУ) 2018/848, објавени согласно со Анексот 3 од Регулативата 1165/2021 донесена од страна на Комисијата на Европската заедница;

(76) „Листа на средства за чистење и дезинфекција“ е Листа на средства за чистење наведени во точките (д), (ѓ) и (е) од член 24(1) од Регулативата (ЕУ) 2018/848, објавени согласно со Анексот 4 од Регулативата 1165/2021 донесена од страна на Комисијата на Европската заедница;

(77) „Листа на одобрени производи и супстанции за употреба во производството на преработена органска храна и квасец што се употребуваат како храна или храна за животни“ е Листа на одобрени производи и супстанции за употреба во производството на преработена органска храна и квасец што се употребуваат како храна или храна за животни, наведени во точките (а) од член 24(2) од Регулативата (ЕУ) 2018/848, објавени согласно со Анексот 5 (Дел А, Дел Б и Дел В) од Регулативата 1165/2021 донесена од страна на Комисијата на Европската заедница;

(78) „Листа на одобрени производи и супстанции за производство и конзервација на органски производи од винова лоза од винскиот сектор“ е Листа на одобрени производи и супстанции за производство и конзервација на органски производи од винова лоза од винскиот сектор, наведени во точка 2.2 од Дел VI од Анекс II на Регулативата (ЕУ) 2018/848, објавени согласно со Анексот 5 (Дел Г) од Регулативата 1165/2021 донесена од страна на Комисијата на Европската заедница;

(79) „Листа на производи и супстанции одобрени за употреба во органско производство во одредени области на трети земји“ е Листа на производи и супстанции одобрени за употреба во органско производство во одредени области на трети земји во согласност со член 45(2) од Регулативата (ЕУ) 2018/848.

II. ЦЕЛИ И НАЧЕЛА НА ОРГАНСКОТО ЗЕМЈОДЕЛСКО ПРОИЗВОДСТВО

Цели

Член 4

Општите цели на органското производство се следните:

- (а) придонес кон заштита на животната средина и климата;
- (б) одржување на долгорочната плодност на почвите;
- (в) придонес кон високо ниво на биолошка разновидност;
- (г) значителен придонес кон здрава животна средина;
- (д) придонес кон високо ниво на стандарди за благосостојба на животните и, особено, во задоволување на специфичните потреби на однесување на животните специфични за конкретните видови животни;
- (ѓ) поттикнување на кратки дистрибутивни канали и локално производство;
- (е) поттикнување на зачувувањето на ретки и автохтони раси на животни на кои им се заканува опасност од изумирање;
- (ж) придонес кон развојот на снабдувањето на растителен генетски материјал прилагоден на посебните потреби и цели на органското земјоделство;
- (з) придонес кон високо ниво на биодиверзитет, особено со користење на разновиден растителен генетски материјал, како што е органски хетероген материјали и сорти соодветни за органско производство;
- (с) поттикнување развој на органски селекциони активности со цел придонес кон поволните економски перспективи во органскиот сектор.

Општи начела

Член 5

Органското производство претставува одржлив систем на управување којшто се заснова на следните општи начела:

- (а) почитување на системите и циклусите на природата и одржување и подобрување на состојбата на почвата, водата и воздухот, на здравјето на растенијата и животните и на рамнотежата меѓу нив;
- (б) зачувување на елементите на природниот пејзаж, како што се локалитетите на природно наследство;
- (в) одговорно користење на енергијата и природните ресурси, како што се водата, почвата, органските материји и воздухот;
- (г) производство на широк спектар на висококвалитетна храна и други земјоделски производи и производи од аквакултура коишто одговараат на побарувачката на потрошувачите за стоки коишто се произведени со примена на процеси кои не нанесуваат штета на животната средина, здравјето на човекот, здравјето на растенијата или здравјето и благосостојбата на животните;
- (д) осигурување интегритет на органското производство во сите фази на производство, подготовка и дистрибуција на храна и храна за животни;

- (f) соодветно осмислување и управување на биолошките процеси, врз основа на еколошки системи и примена на природни ресурси коишто се вградени во системот на управување, притоа користејќи методи коишто опфаќаат:
 - користење на живи организми и механички методи на производство;
 - практикување на одгледување култури во зависност од почвата и сточарско производство поврзано со земјиштето или практикување на аквакултура што е во согласност со начелата на одржливо искористување на водените ресурси;
 - исклучување примената на ГМО, производи произведени од ГМО и производи произведени со ГМО, со исклучок на ветеринарни медицински производи;
 - засновање на процена на ризик и примена на мерки на претпазливост и превентивни мерки, доколку е тоа соодветно;
- (e) ограничување на примената на надворешни влезни материји; во случаи кога надворешните влезни материји се задолжителни или не постојат соодветните практики и методи за управување наведени во точка (f), надворешните влезни материји се ограничени на:
 - влезни материји од органско производство; во случај на растителен репродуктивен материјал, предност се дава на сортите избрани поради нивната способност да ги исполнат конкретните потреби и цели на органското земјоделство;
 - природни или природно добиени супстанции;
 - минерални ѓубрива со ниска растворливост;
- (ж) приспособување на производствениот процес, кога тоа е потребно и во рамките на овој закон, при што се земаат предвид санитарната состојба, регионалните разлики во еколошката рамнотежа, климатските и локалните услови, фазите на развој и конкретните земјоделски практики на одгледување;
- (з) исклучување од целокупниот органски прехранбен синџир на клонирање животни, одгледување животни кај кои настанала вештачки предизвикана полиплоидија и јонизирачко зрачење
- (с) одржување високо ниво на благосостојба на животните со почитување на потребите специфични за видовите животни.

Посебни начела кои се применуваат во органското земјоделско производство

Член 6

Покрај главните начела утврдени во членот 5 на овој закон, органското земјоделско производство се заснова на следниве посебни начела и тоа:

- (a) одржување и подобрување на животот на почвата и природната плодност на почвата, стабилноста на почвата, задржувањето на вода во почвата и биодиверзитетот на почвата, превенција и спречување на губитокот на органски материји од почвата, набивање и ерозија на почвата и исхрана и нега на растенијата првенствено преку почвениот екосистем;
- (б) ограничување на употребата на необновливи ресурси и надворешни влезни материји на минимум;
- (в) рециклирање на отпадот и на нуспроизводите од растително и животинско потекло како влезни материји во растителното и сточарското производство;
- (г) одржување на здравјето на растенијата со примена на превентивни мерки, особено во однос на изборот на соодветни видови, сорти или растителен хетероген материјал,

- отпорни на штетници и болести, соодветен плодоред на културите, механички и физички методи и заштита на природните непријатели на штетниците;
- (д) употреба на семиња и животни со висок степен на генетска разновидност, отпорност на болести и долговечност;
 - (ѓ) при изборот на сорти растенија, да се има предвид особеностите на специфичните системи за органско производство, фокусирајќи се на земјоделските карактеристики, отпорноста на болести, прилагодувањето на разновидните локални услови во однос на почвата и климата и почитување на природните бариери на вкрстување;
 - (е) користење растителен репродуктивен материјал од органско потекло, како што е растителен репродуктивен материјал од органски хетероген материјал и од сорти погодни за органско производство;
 - (ж) производство на сорти со природна репродуктивна способност и со фокус на задржување во рамките на природните бариери на вкрстување;
 - (з) можност земјоделците да користат растителен репродуктивен материјал добиен од нивните сопствени фарми со цел употреба на адаптираните генетските ресурси кон специфичните локални услови на органското производство;
 - (с) при изборот на раси на животни, да се има предвид високиот степен на генетска разновидност, капацитетот на животните да се приспособат на локалните услови, нивната одгледувачка вредност, долговечност, виталност и отпорност кон болести или здравствени проблеми;
 - (и) практика на сточарско производство приспособено на локацијата и поврзано со земјиштето;
 - (ј) примена на практики за одгледување животни коишто го подобруваат имунолошкиот систем и ја зајакнуваат природната одбрана од болести, вклучувајќи и редовна физичка активност и пристап до површини и пасишта на отворено;
 - (к) хранење на добитокот со органска храна (или во преод) за животни составена од земјоделски состојки коишто се резултат на органско производство и од природни неземјоделски супстанции;
 - (л) производство на органски производи од животинско потекло, добиени од животни коишто биле одгледани на органски земјоделски стопанства во текот на нивниот живот од раѓањето или изведувањето;
 - (љ) постојано одржување на здрава водена средина и квалитетот на околните водени и копнени екосистеми;
 - (м) хранење на водените организми со храна за животни од одржливо искористувани рибни стопанства или со органска храна за животни составена од земјоделски состојки коишто се резултат од органско производство, вклучувајќи и органска аквакултура и од природни неземјоделски супстанции;
 - (н) избегнување какво било загрозување на видовите коешто може да произлезе од органското производство во интерес на нивно зачувување.

Посебни начела применливи за преработката на органска храна

Член 7

Производството на преработена органска храна се заснова особено на следните посебни начела:

- (а) производство на органска храна од земјоделски состојки од органско потекло;
- (б) ограничување на употребата на прехранбени додатоци (адитиви во храна), на неоргански состојки со претежно технолошки и сензорни функции, и на микронутриенти и помошни средства при преработка, така што тие да се користат во минимална мерка и само во случаи на суштинска технолошка потреба или за конкретни прехранбени цели;
- (в) исклучување супстанции и методи на преработка коишто можат да доведат до погрешен заклучок во однос на вистинската природа на производот;
- (г) преработка на органска храна со соодветна грижа, по можност со користење биолошки, механички и физички методи;
- (д) исклучување на храна којашто содржи или се состои од инженерски наноматеријали.

Посебни начела применливи за преработката на органска храна за животни

Член 8

Производството на преработена органска храна за животни се заснова особено на следните посебни начела:

- (а) производство на органска храна за животни од материјали за органска храна за животни;
- (б) ограничување на употребата на додатоци на храна за животни и помошни средства при преработка, така што тие да се користат во најмала можна мерка и само во случаи на суштински технолошки или зоотехнички потреби или за конкретни прехранбени цели;
- (в) исклучување на супстанции и методи на преработка коишто можат да доведат до погрешен заклучок во однос на вистинската природа на производот;
- (г) преработка на органската храна за животни со соодветна грижа, по можност преку употреба на биолошки, механички и физички методи.

III. НАЦИОНАЛЕН ПЛАН, ПРОГРАМА И СТРУЧЕН СОВЕТ

Национален план и годишна програма за поддршка на развојот на органското земјоделско производство

Член 9

- (1) Националниот план за органско производство е основен плански документ за остварување на целите од членот 4 на овој закон.
- (2) Националниот план содржи анализа на состојбите во областа на органското земјоделско производство, преработка на органски земјоделски производи, среднорочни насоки за развој, активности и мерки за нивна реализација, очекувани ефекти и потребни финансиски средства за спроведување на националната политика во областа на органското земјоделско производство.
- (3) Националниот план го донесува Владата на Република Северна Македонија на предлог на министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство за период од седум години.

(4) За поттикнување и развој на органското земјоделско производство Владата на Република Северна Македонија донесува годишна програма.

(5) Со програмата од ставот (4) на овој член се утврдуваат мерките за поддршка и развој на органското земјоделско производство, како и обемот на финансиски средства за нивно извршување.

(6) Средства за финансирање на програмата од ставот (4) на овој член се обезбедуваат од:

- Буџетот на Република Северна Македонија,
- донации и кредити и
- други приходи.

Стручен совет за органско земјоделско производство

Член 10

(1) Заради поттикнување, развој, унапредување и координација на органското земјоделско производство, министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство (во натамошниот текст: министерот) формира Стручен совет за органско земјоделско производство.

(2) Стручниот совет од ставот (1) на овој член дава мислење од областа на органското земјоделско производство, особено за годишната програма за поттикнување и развој на органското земјоделско производство, предложените позначајни прописи и одделни проекти, како и за други прашања од областа на органското земјоделско производство.

(3) Стручниот совет од ставот (1) на овој член е составен од пет постојани членови, и тоа: двајца претставници од Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство (во натамошниот текст: Министерството), двајца претставници од научно-образовните установи и еден претставник од Здруженијата на органски производители.

(4) Членовите на советот ги предлагаат установите и организациите од ставот 1 на овој член, а ги именува Министерството со решение за период од четири години со можност за повторно именување.

(5) Членовите на Стручниот совет мора да располагаат со најмалку тригодишно искуство во органското земјоделско производство и високо образование од областа на земјоделството и шумарството за која се именуваат за членство.

(6) Министерот ја свикува конститутивната седница, на која именуваните членови избираат председател и негов заменик од членовите на Стручниот совет.

(7) Стручниот совет донесува деловник за работа, со кој се определува начинот на работа на Стручниот совет за органско земјоделско производство.

(8) Стручниот совет од ставот (1) на овој член еднаш годишно доставува извештај за својата работа до министерот, а по потреба изготвува и периодични извештаи.

(9) За работата на Стручниот совет за органско земјоделско производство следува надоместок кој го утврдува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство, а се обезбедува од програмите на Министерството.

IV ПРАВИЛА ЗА ПРОИЗВОДСТВО

Општи правила за производство

Член 11

(1) Субјектот кој произведува органски производи мора да ги почитува правилата за производство кои се утврдени со овој Закон и со прописите донесени врз основа на него.

(2) Правилата за органско производство се применуваат на целокупното земјоделско производство во согласност со одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на него.

(3) Само производите и супстанциите одобрени во согласност со постапките од Членовите 39 и 40 од овој Закон можат да се користат во органско производство, под услов нивната употреба во неорганско производство исто така да е одобрено во согласност со посебните прописи.

Следниве производи и супстанции се дозволени за употреба во органско производство, под услов да се одобрени со прописите за фитофармацевтски производи:

а) антидоти /протектанти, синергисти и коформулант како составни делови на фитофармацевтски производи;

б) помошни средства (адјуванти) кои што се мешаат со фитофармацевтски производи.

Употребата на производи и супстанции во органското производство за други цели, кои не се опфатени во овој Закон, се дозволени под услов нивната употреба да е во согласност со начелата утврдени во Поглавје II со овој Закон и прописите донесени врз основа на истиот.

(4) Не смее да се користи јонизирачко зрачење во преработката на органска храна или храна за животни, како ни во преработката на сировини кои се користат во органската храна или храната за животни.

(5) Забрането е клонирање на животни и одгледување животни кај кои дошло до појава на вештачки предизвикана полиплоидија.

(6) Превентивните мерки и мерките за претпазливост треба да се применуваат во секоја фаза од производството, подготовката и дистрибуцијата, каде што е неопходно.

(7) Со исклучок на ставот (2) од овој Член, земјоделското стопанство може да се подели на јасно и ефективно одделени производствени единици за органско производство, за производство во преод и за неорганско производство, под услов во производните единици кои не се органски да се: (а) вклучат различни видови во однос на добитокот и

(б) вклучат различни сорти кои можат лесно да се разликуваат во однос на растенијата.

Во однос на алгите и животните од аквакултура, може да бидат вклучени исти видови, под услов да постои јасна и ефективна одделеност помеѓу производствените локации или единици.

(8) Со исклучок од ставот 7. точка (б), во случај на повеќегодишни насади на кои им е потребен период на одгледување од најмалку три години, можат да се вклучат различни сорти, кои не можат лесно да се разликуваат или исти сорти, под услов предметното производство да е во рамките на планот за преод и под услов преодот на последниот дел од површината на која се однесува предметното производство во органско производство да започне што е можно побргу и да се заврши во рок од најмногу пет години.

Во такви случаи:

(а) земјоделецот треба да го извести контролното/сертификациско тело за почетокот на бербата за секој од засегнатите производи најмалку 48 часа однапред;

б) по завршувањето на бербата, земјоделецот треба да го извести контролното тело за точните количини собрани од засегнатите единици и за преземените мерки за одделување на производите;

в) планот за преод и мерките коишто треба да се преземат за да се осигури ефективно и јасно одделување, контролното/сертификациско тело ги потврдува секоја година, по почетокот на планот за преод.

(9) Барањата кои се однесуваат на различни видови и сорти, утврдени со став 7. точките а) и б) од овој Член, нема да се применуваат во случај на истражувачки и образовни центри, расадопроизводни центри, мултипликатори на семе и селекциони активности.

(10) Доколку, во случаите наведени во ставовите 7, 8 и 9, на сите производни единици од земјоделското стопанство не се управува согласно правилата за органско производство, субјектите треба да:

(а) ги чуваат производите и супстанции искористени за единиците за органско производство и за производствените единици во преод одделно од оние коишто се користат за единиците за неорганско производство;

(б) ги чуваат производите произведени во единиците за органско производство, производствените единици во преод и единиците за неорганско производство одделно едни од други;

(в) водат соодветна евиденција во која е прикажано ефективното одделување на производствените единици и на производите.

(11) Министерот поблиску ги пропишува дополнителните правила и постапки за поделба на земјоделското стопанство во единици за органско производство, за производство во преод и за неорганско производство.

Преод

Член 12

(1) Земјоделците и субјектите коишто произведуваат во аквакултура мора да го почитуваат периодот на преод. Во текот на целокупниот период на преод се применуваат сите правила за органско производство утврдени со овој Закон и прописите донесени врз основа на истиот.

(2) За да можат растенијата и растителните производи да се сметаат за органски производи, правилата за производство утврдени со овој Закон и прописите донесени врз основа на истиот мора да се применувале на парцелите во текот на преоден период од најмалку две години пред сеидбата, или, кај ливадите и повеќегодишните фуражни култури, во текот на период од најмалку две години пред нивната употреба како органска храна за животни, или, кај повеќегодишните култури освен фуражни култури, во период од најмалку три години пред првата берба на органските производи.

(3) Ако земјиштето или една или повеќе парцели не се исчистени од производи или супстанции кои не се одобрени за употреба во органско производство, надлежното контролно/сертификациско тело може да донесе одлука за продолжување на преодниот период за засегнатото земјиште или парцели и после периодот наведен во став 2. од овој Член.

(4) Периодот на преод започнува најрано кога земјоделецот или субјектот ќе го извести контролноото/серификациско тело за својата активност, во согласност со член 50 (1) од овој Закон.

(5) Ниту еден претходен период не може ретроактивно да се признае како дел од периодот на преод, освен во случаи кога :

(а) земјишните парцели на субјектот биле предмет на еко или еколошки мерки коишто биле дефинирани во програма со цел да се осигура дека на тие земјишни парцели не се користени никакви производи или супстанции освен оние кои се одобрени за употреба во органско производство; или

(б) субјектот може да обезбеди доказ дека земјишните парцели биле природни подрачја или земјоделски површини коишто, во текот на период од најмалку три години, не биле третирани со производи или супстанции кои не се одобрени за употреба во органско производство.

(6) Производите произведени во текот на периодот на преод нема да се пласираат на пазарот како органски производи ниту како производи во преод.

Сепак, следните производи произведени во текот на периодот на преод може да се пласираат на пазарот како производи во преод:

(а) растителен репродуктивен материјал, под услов да се почитува период на преод од најмалку 12 месеци;

(б) производи од растително потекло и производи за храна за животни од растително потекло, и нивни преработки под услов производот да содржи состојка од една земјоделска култура и под услов да се почитува период на преод од најмалку 12 месеци пред бербата.

(7) Министерот поблиску ги пропишува правилата за преод, документацијата која е потребно да се достави со цел ретроактивно признавање на периодот на преод во согласност со став (3) од овој Член, како и постапката за ретроактивно признавање на периодот на преод.

Забрана за употреба на ГМО

Член 13

1. Генетски модифицирани организми, производи произведени од ГМО и производи произведени со ГМО, не смеат да се користат како состојка во храната или во храната за животни, или како храна, храна за животни, помошно средство при преработка, фитофармацевтски производи, ѓубрива, подобрувачи на својствата на почвата, растителен репродуктивен материјал, микроорганизми или животни во органско производство.

2. За целите на забраната утврдена во став 1, во однос на ГМО и производи произведени од ГМО за храна и за храна за животни, субјектите можат да се потпрат на ознаките на производите коишто се ставени или кој било придружен документ согласно специфичната регулатива за генетски модифицирана храна и храна за животни.

3. Субјектите можат да претпостават дека никакви ГМО ниту производи произведени од ГМО не се користени при производството на купената храна и храна за животни доколку на таквите производи не е ставена или обезбедена ознака, или не се придружени со документ предвиден во согласност со законските акти наведени во став 2, освен доколку тие не добиле други информации коишто укажуваат дека означувањето на засегнатите производи не е во согласност со тие законски акти.

4. Субјектите кои користат производи кои не потекнуваат од органско производство и кои не се

храна или храна за животни, мораат во текот на набавката да побараат од добавувачот потврда дека доставените производи не се генетски модифицирани организми, производи произведени од ГМО или производи произведени со помош на ГМО.

Правила за растително производство

Член 14

- (1) Покрај правилата за производство кои се утврдени во Член 11 до Член 13 во органско растително производство се применуваат и правилата наведени во овој Член.
- (2) Органските земјоделски култури, освен оние кои природно се одгледуваат во вода, треба да се произведуваат во жива почва или во жива почва измешана или нагубрена со материјали и производи дозволени во органско производство.
- (3) Во органското производство се дозволени постапки како одгледување растенија за производство на украсни и зачински растенија во садови, кои на крајниот потрошувач му се продаваат заедно со садовите, како и одгледување садници или расад во садови за понатамошно пресадување.
- (4) Забрането е хидропонско производство, односно метод на одгледување растенија кои природно не растат во вода, кај кои коренот се наоѓа само во хранлив раствор или во инертен медиум на кој му е додаден хранлив раствор, освен при производството на никулци користејќи го методот на влажење на семето, под услов семето да е органски произведено, како и производство на главици од цикорија вклучувајќи и потопување во чиста вода.
- (5) Сите користени техники за органско растително производство, мора да спречуваат или намалуваат каков било придонес во загадувањето на животната средина.
- (6) За производство на растенија и растителни производи кои не се растителен репродуктивен материјал се употребува само растителен репродуктивен материјал од органско потекло.
- (7) При избор на органски растителен репродуктивен материјал, субјектите предност му даваат на растителен репродуктивен материјал од органско потекло погоден за органско земјоделство.
- (8) Со исклучок на став (6) од овој Член, ако податоците собрани во базата на податоци наведени во Членот 41 став (1) или системот наведен во Членот 41 став (3) точка (а) покажуваат дека квалитативните или квантитативните потреби на субјектот во врска со релевантниот репродуктивен материјал од органско потекло, со исклучок на садници, не се исполнети, контролното/сертификациско тело може да одобри употреба на растителен репродуктивен материјал во преод или растителен репродуктивен материјал од неорганско потекло.
- (9) Министерот поблиску ги пропишува дополнителните правила за органско растително производство, вклучително и посебни отстапувања од правилата од став 2 и став 4 на овој член, правила за управување со земјиштето и одржување на плодноста на почвата, контрола на штетници и плевел, чистење и дезинфекција, задолжително водење евиденција и подготовка на производи, како и детални правила за одредени растенија и растителни производи како што е методот на собирање диви видови во нивните природни живеалишта или правила за

производство на печурки.

Правила за собирање на самоникнати растенија

Член 15

(1) Собирањето на самоникнати растенија и нивни делови, кои растат природно на природни површини, во шуми и во земјоделски површини се смета како постапка на органско земјоделско производство доколку:

- регионите на собирање во период не пократок од три години пред вршењето на собирањето не биле третирани со средства кои не се дозволени за употреба во органското земјоделско производство и

- практиките на собирање не ја дестабилизираат животната средина и не влијаат негативно на одржливоста на видовите кои се собираат во регионите на собирање.

(2) Постапките за начинот на собирање на самоникнати растенија поблиску ги пропишува министерот.

Правила за производство на печурки

Член 16

За производство на печурки може да се користат супстрати, само доколку се составени од следниве состојки:

а) арско ѓубриво и животински измет, и тоа:

- двете состојки да се произведени на стопанството согласно со правилата и постапките за органско земјоделско производство, или од производствени единици во преод кои се во својата втора година од преодот; или

- состојките да се наведени во „Листа на ѓубриња, подобрувачи на својствата на почвата и хранливи материи“ само кога состојките наведени во алинејата 1 на оваа точка не се достапни и

- истите не треба да надминуваат 25% од масата на вкупните компоненти во супстратот, не сметајќи ја покривката или додадената вода, пред компостирање;

б) производи од земјоделско потекло, кои не се наведени во точката а) алинеја 1 од овој став, произведени на стопанство кое произведува согласно со правилата и постапките за органско земјоделско производство;

в) тресет, хемиски нетретиран;

г) дрво, хемиски нетретирано после сечата и

д) минерални производи наведени во Листата на ѓубриња и средства за подобрување на својствата на почвата.

Посебни одредби за пласирање растителен репродуктивен материјал од органски хетероген материјал на пазарот

Член 17

(1) Производството на репродуктивен материјал се врши во согласност со овој Закон и со посебните прописи со кои се уредува производството на семе, расад и саден материјал.

(2) За производство на растенија и растителни производи кои не се растителен репродуктивен материјал се употребува само органски растителен репродуктивен материјал.

(3) За да се добие органски растителен репродуктивен материјал кој се користи за производство на други производи освен растителен репродуктивен материјал, матичиното растение и, доколку е потребно, други растенија наменети за производство на растителен репродуктивен материјал мора да се произведуваат во согласност со овој закон за најмалку една генерација, а за повеќегодишни култури, најмалку една генерација во текот на две сезони на растење на хетероген материјал.

(4) При изборот на органски растителен репродуктивен материјал, субјектите треба да дадат предност на органски растителен репродуктивен материјал погоден за органско земјоделство.

[5] За да се произведат органски сорти погодни за органско производство, активностите за органско одгледување треба да се одвиваат под органски услови и да се фокусираат на подобрување на генетската разновидност, потпирајќи се на природниот репродуктивен капацитет, како и на агрономските особини, отпорноста на болести и адаптацијата на разновидна локална почва и климатски услови.

Сите практики на размножување освен меристемската култура треба да се спроведуваат под сертифицирано органско управување.

(6) Растителниот репродуктивен материјал од органски хетероген материјал може да се пласира на пазарот без исполнување на барањата за регистрација и без почитување на категориите за сертификација на предосновен, основен и сертифициран материјал и барања за други категории кои се наведени во прописите со кои се уредува производството на семе, расад и саден материјал, откако добавувачот на органски хетероген материјал ќе ја извести Управата за семе и саден материјал.

(7) За да може семенскиот и саден материјал да се употреби во органското растително производство потребно е субјектот кој произведува семенски и саден материјал да биде запишан во базата на податоци за репродуктивен материјал од органски хетероген материјал врз основа на барање на добавувачот на репродуктивниот материјал до Управата за семе и саден материјал во Министерството, и да поседува сертификат од страна на контролното/сертификациското тело.

(8) Растителниот репродуктивен материјал од органски хетероген материјал наведен во став 6 од овој член може да се пласира на пазарот по уписот во Регистарот на базата на податоци за растителен репродуктивен материјал.

[9] По исклучок од став 2 на овој член, министерот поблиску пропишува посебни правила за употреба на растителен репродуктивен материјал во преод или растителен материјал кој не потекнува од органско производство, особено кога податоците собрани во базата на податоци во согласност со член 41 од законот покажува дека органски растителен репродуктивен материјал или растителен репродуктивен материјал од периодот во преод не е достапен во доволен квалитет или количина за да ги задоволи потребите на земјоделецот или субјектот.

(10) Министерството врз основа на годишните извештаи од контролните/сертификациските тела на интернет страницата на Министерството објавува годишна листа на репродуктивен растителен материјал од органското растително производство.

(11) Контролните/сертификациски тела можат да им одобрат на субјектите да користат растителен репродуктивен материјал во преод или растителен репродуктивен материјал од

неорганиско потекло во единицата за органиско производство кога растителен репродуктивен материјал од органиско потекло не е достапен во доволен квалитет или количина на територијата на Република Северна Македонија. Одобрението се доделува, врз основа на соодветни докази со кои се потврдува дека репродуктивниот материјал не е хемиски третиран, на поединачни корисници/субјекти за секоја сезона, пред сеидбата на растителната култура, при што мора да се наведат количините на одобрениот растителен репродуктивен материјал.

(12) Одобрението за употреба на растителен репродуктивен материјал кој не потекнува од органиско производство се добива пред сеидба, односно пред садење.

Растителен репродуктивен материјал што не потекнува од органиско производство не може да се третира со други средства за заштита на растенијата освен оние што се дозволени за третман на семиња дозволени во органиското земјоделство во согласност со член 40 од овој закон, освен ако не е пропишано хемиски третман во согласност со прописот со кој се уредуваат семето и садниот материјал за сите сорти на дадениот вид во областа каде што ќе се користи растителен репродуктивен материјал. Во тој случај, површината на која се одгледува третираниот растителен репродуктивен материјал ќе подлежи, доколку е потребно, на период во преод во согласност со овој закон и соодветните подзаконски акти.

[13] Министерот поблиску пропишува дополнителни правила за производство на репродуктивен материјал во органиско производство, одобрение за употреба на растителен репродуктивен материјал од периодот во преод и растителен репродуктивен материјал од производство што не потекнува од органиско производство, како и условите и правилата за употреба и ставање во промет на растителен репродуктивен материјал од органиски хетероген материјал.

Правила за органиско сточарско производство

Член 18

(1) Покрај правилата за производство кои се утврдени во членовите 11 до 13 од овој Закон, во органиското сточарско производство се применуваат и следните правила и постапки:

- во однос на потеклото на животните,
- за исхрана на добитокот,
- за здравствена заштита,
- за практики на сместување и одгледување,
- за здравствена грижа и
- за благосостојба на животните.

(2) Во пчеларството се применуваат правила и постапки за:

- местоположба на пчеларникот и
- употреба на материјали во пчеларството и собирање на медот.

(3) Освен во пчеларството, се забранува сточарско производство без земјиште на кое производителот кој има намера да одгледува добиток по правилата на органиско производство не управува со земјоделско земјиште и не склучил договор за соработка во пишана форма со друг производител во врска со употреба на органиски производни единици или производствени единици во преод за тој добиток.

(3) Министерот поблиску ги пропишува дополнителните правила за органиско сточарско производство утврдени во овој член, густината на популацијата и минималните површини за отворени и затворени простори, како и дополнителните правила во преод на производна единица

вклучително и животни, потекло на животните, исхраната, здравствената заштита, објектите за одгледување на животните и сточарските практики, благосостојбата на животните, подготовка на непреработените производи, како и дополнителните општи правила за поедини видови и категории на животни.

Правила во однос на потеклото на животните, исхраната, здравствена заштита, практики на сместување и одгледување и благосостојба на животните

**Правила во однос на потеклото на животните
Член 19**

- (1) Животните кои се одгледуваат треба да потекнуваат од органска производна единица односно органскиот добиток да е роден и одгледан на органска фарма.
- (2) Животните и производите од животинско потекло кои не ги исполнуваат условите од ставот (1) на овој член се смета дека се произведени согласно со правилата за органско сточарско производство откако го завршиле периодот на преод.
- (3) За цели на размножување, може да се воведат неоргански одгледувани подмладок кога стадото или јатото се формира за првпат.
- (4) Размножувањето на животните во органското сточарско производство се врши со природен припуст или вештачко осеменување, при што предност има природниот начин на размножување.
- (5) Размножувањето не смее да биде поттикнувано со употреба на хормони или слични материи, освен во случаи кога се работи за ветеринарно-медицински терапевтски третман кај индивидуалното животно.
- (6) Клонирање и ембрио-трансфер не се употребуваат како форми на вештачко размножување.
- (7) Животните кои се одгледани на неоргански сточарски стопанства можат да бидат вклучени во органско сточарско производство и за цели на размножување откако ќе го поминат периодот на преод.
- (8) Неоргански одгледуваните животни за цели на размножување, може да се донесат во единица за органско производство кога локалните раси се во опасност да бидат истребени поради земјоделството или за зачувување на генетските растителни ресурси.
- (9) Контролните/сертификациски тела може да одобрат воведување неоргански одгледувани животни во единица за органско производство, доколку органски одгледуваните животни не се достапни во доволен квалитет или количина на територијата на Република Северна Македонија.

Правила за исхрана на животните

Член 20

- (1) Најголемиот дел од храната за животни треба да потекнува од земјоделско стопанство каде што се чуват животните или од други стопанства кои ги применуваат правилата и постапките за органско земјоделско производство.
- (2) Хранењето на животните треба да биде во сообразност со нивните потреби во зависност од фазата на нивниот развој.
- (3) Храната на животните треба да ги содржи сите хранливи состојки кои обезбедуваат рамномерен раст и развој и добро здравје.

- (4) На животните треба да им бидат достапни свежа вода и храна во текот на целиот ден.
- (5) Добитокот не се чува под услови или диети што може да предизвикаат анемија на нивното здравје.
- (6) Животните треба да се хранат со органски произведена храна од сопственото стопанство или со купена храна од друго стопанство што произведува органска добиточна храна, согласно со ставот (14) од овој член.
- (7) Најмалку 60% од храната за животни доаѓа од самата фарма или, доколку не е достапна, се произведува во соработка со други единици за органско производство.
- (8) Најмалку 60% од сувите материи во дневните оброци треба да се состои од фиброзна храна, свежа или сува трева, сено или силажа.
- (9) Контролното/сертификациско тело може да дозволи употреба на волуминозна крма до 50% од вкупните суви материи во оброк за грла кои се наоѓаат во млечно производство во текот на првите три месеца на лактација.
- (10) Со исклучок кај пчелите, свињите и живината, добитокот треба да има постојан пристап до пасиштата или до кабаста храна.
- (11) Храната на животните не смее да содржи поттикнувачи на раст и синтетички аминокиселини.
- (12) Цицалчињата се хранат природно, помошност, со мајчиното млеко за време од најмалку 90 дена по раѓањето за говеда и коњи и 45 дена по раѓањето за овци и кози.
- (13) При исхраната на цицалчињата не смее да се употребува млеко во прав кое содржи хемиски синтетизирани состојки или состојки од растително потекло.
- (14) При исхрана на добитокот со храна добиена од површини во преоден период, учеството на оваа храна во дневните оброци изнесува:
- до 25% од храната за животни во дневниот оброк може да содржи храна за животни во преод од втората година на преод. Овој процент може да се зголемина 100%, доколку оваа храна за животни во преод потекнува од стопанството каде што се чува добитокот; и
 - до 20% од вкупното просечно количество на храна за животни може да се обезбеди со напасување или косење на постојни пасишта или парцели со повеќегодишни фуражни култури во првата година од нивниот преоден период, под услов да се дел од истото стопанство.
- (15) Кога се користи преодна храна и храна од парцели во првата година од нивниот преоден период, вкупно комбинираното процентуално учество на таквата храна за животни не смее да го надмине најголемото дозволено процентуално учество утврдено во ставот (14) алинеја 1 од овој член.
- (16) Органски одгледувани животни може да пасат на заедничко земјиште ако не било третирано најмалку три години со производи и супстанции кои не се одобрени за употреба во органско производство.
- (17) Органски одгледуваните животни се чуваат одвоени од останатите животни и може да пасат на неоргански обработувано земјиште кога се преместуваат од едно на друго пасиште, во текот на периодот на сезонско преместување. Дозволено е внесување на неорганска храна за животни, во форма на трева и друга вегетација што ја пасат животните:
- (а) најмногу 35 дена што ги опфаќа и заминувањето на сезонско пасење и враќањето од сезонско пасење; или
 - (б) најмногу 10% од вкупните оброци на храна за животни на годишно ниво, пресметана како процент од сувата материја на добиточна храна од земјоделско потекло.
- (18) Вредностите од ставовите (7), (8), (9) и (14) на овој член се пресметуваат на годишно ниво како процент на сувата материја од добиточната храна од растително потекло.

Правила за здравствена заштита

Член 21

- (1) Спречувањето на болестите кај животните се заснова врз избор на видови и раси, практики за управување со одгледувањето, високо квалитетна храна за животни, редовно движење, соодветна густина на стадото како и хигиенски услови во просториите за сместување.
- (2) Благосостојбата на животните е одлучувачка при изборот на начинот на лекување на болеста. За да се одбегне страдањето на животните лекувањето треба да започне без одлагање.
- (3) Се забранува употребата на хемиски синтетизирани алопатски ветеринарни медицински производи или антибиотици заради превентивно лекување.
- (4) Се забранува употребата на супстанции за поттикнување на растот или производството (вклучувајќи ги и антибиотиците, кокидиостиците и други вештачки помошни средства за поттикнување на растот) како и употребата на хормони и слични супстанции за контрола на репродукцијата или за други цели (т.е. индуцирање или синхронизирање на еструсот).
- (5) Во случаи кога употребата на фитотерапевтски, хомеопатски и други производи не ја подобруваат здравствената состојба на животното, може да се употребат хемиски синтетизирани алопатски ветеринарни медицински производи, вклучувајќи антибиотици, во строги услови и на одговорност на ветеринар.
- (6) Сите лекувани животни на органската сточарска единица треба да бидат обележани и заведени во книга за водење евиденција на ветеринарни третмани. Лекуваните животни на органската сточарска единица треба да го поминат дефинираниот преоден период пред повторно да добијат органски статус.
- (7) Периодот на каренца меѓу последното применување на алопатски ветеринарен лек и производство на органски произведена храна од таквите животни е два пати подолг од периодот на каренца пропишан од производителот, а доколку истиот не е специфициран тогаш изнесува 48 часа.
- (8) Дозволена е употреба на третмани поврзани со заштитата на здравјето на луѓето и животните согласно со закон.
- (9) Начинот на одгледувањето на животните треба да ја исклучи можноста од појава на болести кај животните при промена на условите на производство. Кога лечењето на животни е неопходно, се дава предност на природните методи и лекови.
- (10) Со исклучок на вакцинирање, лекување против паразити и задолжително истребување, кога животното или група животни се лекуваат со хемиски синтетизирани алопатски медицински средства или антибиотици во повеќе од три наврати во рок од 12 месеца, или повеќе одеднаш доколку производниот животен циклус им трае помалку од една година, таквите животни или производите од нив не можат да се продаваат како органски и животните треба да поминат низ преодниот период.
- (11) Кога добитокот се набавува од стопанства од редовното производство, може да се применуваат и посебни мерки, како што е примена на карантин, зависно од локалните прилики.
- (12) Зградите, трлата, опремата и алатките треба соодветно да се чистат и дезинфицираат за да се спречи пренос на инфекции на размножување на организми преносители на болести. Фецесот, урината и неизедената или отпадната храна треба да се отстрануваат толку често колку што е неопходно да се намали миризбата и да се избегне привлекување на инсектите и глодачите.
- (13) Контролата на инсекти и глодари се врши со средствата наведени во Листата на фитофармацевтски производи.

Правила за практики на сместување и одгледување

Член 22

- (1) Добитокот кој се одгледува според правилата и начелата на органското производство треба да се чува одделно од добитокот кој се наоѓа во систем на редовно производство.
- (2) Се забранува сточарско производство доколку субјектот не управува со земјоделска површина и/или нема склучено договор за соработка со други субјекти кои се придржуваат кон правилата за органско производство, со цел да се обезбеди добиточна храна или да се проследи вишокот на ѓубре.
- (3) Добитокот треба да има постојан пристап до отворени површини, по можност пасишта, кога тоа го дозволуваат временските услови и состојбата на почвата, а бројот на животни треба да биде ограничен заради минимизирање на прекумерното пасење, раскалување на почвата, ерозија или загадување предизвикано од животните или од расфрлање на нивното ѓубре.
- (4) Забрането е врзување или изолација на добитокот, освен на индивидуални животни во ограничен временски период, поради безбедност, благосостојба или ветеринарно здравствени причини.

Правила за благосостојба на животните

Член 23

- (1) Лицата вклучени во чување и ракување со животни за време на транспортот и колењето треба да ги поседуваат потребните основни знаења и вештини поврзани со здравствените и социјалните потреби на животните и имаат следено соодветна обука, за да се осигури правилна примена на овој Закон.
- (2) Времетраењето на транспортот на добиток треба да се сведува на минимум.
- (3) При колењето не смее да се предизвикува страдање и осакатување на животните.
- (4) Во органското сточарско производство, зафатите врз животните, како што се врзување на еластични јамки на опашките на овците, купирање (сечење) на опашки, сечење на заби, потсекување на клунови или обезрожување на фарма треба да се сведат на минимум и само ако тоа е потребно поради сигурност или ако на тој начин се придонесува за здравјето, благосостојбата или хигиената на животното.
- (5) Кастрацијата на животните може да се врши во најповолната возраст, под услов болката да се сведе на минимум и ако на тој начин се придонесува за квалитетот на производот, односно ако тоа е дел од традиционалната производна пракса.
- (6) Субјектот треба да се стреми кон намалување на потребата од интервенции врз животните преку правилен избор на видови и раси.
- (7) Натоварувањето и истоварањето на животните треба да се изведува без користење на било каков вид на електрична стимулација за да се потераат животните. Забранета е употребата на алопатски средства за смирување пред или за време на превоз.

Правила за пчеларско производство

Член 24

- (1) Пчеларникот треба да ги исполнува следниве технички барања во однос на местоположбата:
 - да се обезбедат доволно извори на нектар, роса и полен за пчелите и пристап до вода.
 - во радиус од 3 км од пчеларникот изворите на нектарот и поленот да се состојат од органски произведени растенија или од природна вегетација која не е третирана со хемиски средства, или пак растенија одгледани на начин кој има мало влијание врз животната средина што не може

позначително да го променат одредувањето на пчеларското производство како органско и - да постои доволна оддалеченост од кое било место, можен извор на загадување на околината, како што се на пример градски центар, индустриска зона, автопат, депонии, места за спалување на ѓубришта и слично.

(2) Техничките барањата од ставот (1) на овој член не се однесуваат на времето кога пчелните заедници мируваат или кога нема цутење.

(3) Забрането е потсекување на крилцата кај матицата.

(4) На крајот од производната сезона во кошниците треба да се остават доволни резерви мед и полен за да пчелните заедници ја преживеат зимата.

(5) Прихранувањето на пчелните семејства ќе биде дозволено само кога поради климатски услови е загрозен опстанокот на кошниците, и само после последното собирање на медот и 15 денови пред почетокот на наредниот медоносен период. Прихранувањето мора да се врши со органски мед, сируп од органски шеќер, или органски шеќер.

(6) Пчелната кошница и материјалите кои се употребуваат во пчеларството треба да бидат од природен материјал, без можен ризик од загадување на околината или пчелниот производ.

(7) Собирање на медот и другите пчелни производи не е дозволено да се врши со уништување на пчелите во саќето и со употреба на хемиски синтетизирани средства.

(8) Министерот ги пропишува поблиските правила за постапувања во пчеларството .

Правила за производство на алги и животни од аквакултура

Член 25

(1) Покрај општите правила за производство утврдени во членовите 11, 12 и 13, правилата утврдени во овој член се применуваат за органско производство на животни од аквакултура. Овие правила се применуваат на *mutatis mutandis* и во производството на зоопланктони, ракчиња, ротифери, црви и други водни животни кои што се употребуваат како храна за животни.

(2) Органско производството на алги и аквакултура се одвива на локации коишто не се подложни на загадување со производи или супстанции коишто не се одобрени за употреба во органско производство или со загадувачи коишто би ја загрозиле органската природа на производите.

(3) Министерот поблиску ги пропишува посебните/дополнителните правила за органско одгледување на алги и животни од аквакултура утврдени во овој член, како и посебните/дополнителните правила за период во преод за производна единица во аквакултура вклучително и животни од аквакултура, подготовка на непреработени производи, дополнителни правила за поедини видови и категории на животни, потекло на животните од аквакултура, исхраната, здравствената заштита, сместувањето и одгледувачките практики и благосостојбата на животните.

Правила за потеклото на животни од аквакултура

Член 26

(1) Во однос на потеклото на животните од аквакултура, се применуваат следниве правила:

а) Органската аквакултура се заснова на одгледување подмладок којшто треба да потекнува од органско матично јато и од единици за органско производство;

б) Доколку нема на располагање органски подмладок и по претходно добиено одобрување од контролно/сертификациско тело, можна е употреба на подмладок од редовното производство ако водните животни на крајот од производството најмалку 2/3 од животот биле одгледувани во услови на органско производство.

(2) За цели на размножување или подобрување на генетскиот потенцијал или кога не се достапни органски водни животни, природно уловени или неоргански водни животни можат да се донесат во фармата. Таквите животни ќе бидат чувани под органски режим најмалку три месеци пред да може да се употребат за размножување со претходно добиено одобрување од контролното/сертификациско тело.

Правила за исхрана на риби, ракови, иглокожи, школки и други животни кои се хранат со природен планктон

Член 27

(1) Рибите, раковите и иглокожите мора да се хранат со храна соодветна на прехранбените потреби на животното во секоја фаза од неговиот развој.

(2) Растителниот дел од храната мора да биде со органско потекло, а протеинскиот дел добиен од водни животни треба да потекнува од органска аквакултура или рибарство кај кои се применуваат правилата на одржливо користење.

(3) За исхрана на животните од ставот (1) на овој член може да се употребат делови од храна од растително неорганско потекло, храна со животинско и минерално потекло, додатоци на храна, одредени производи кои се користат во процесот на исхраната на животните, помошни средства при преработка и производство на храната, само доколку составните делови со кои се хранат животните и се произведува храната, се на „Листата на одобрени производи и супстанции за употреба како храна за животни или за производство на храна за животни“ и „Листата на одобрени производи и супстанции за употреба во производството на преработена органска храна и квасец што се употребуват како храна или храна за животни“.

(4) Исхраната на животните од ставот (1) на овој член треба да се врши без употреба на поттикнувачи на раст и синтетички аминокиселини.

(5) Школките и други животни кои се хранат со филтрирање на храната треба да ги примаат сите хранливи материи по природен пат, освен во случаи на одгледување на подмладок кој се одгледува во мрестилишта и одгледувалишта.

(6) Начинот на исхрана на животните од ставот (1) на овој член се пропишани со прописот од членот 25 став (3) на овој закон.

Правила за здравствена заштита кај животни од аквакултура

Член 28

(1) Постапките на органското одгледување треба да бидат насочени кон постигнување на високо ниво на отпорност кон болести и спречување од појава на инфекции. Сите постапки на одгледување треба да придонесат кон постигнување добра здравствена состојба и благосостојба на животните од аквакултура преку одредување соодветна местоположба за изградба на објектите каде што ќе се чуваат водните животни, редовно одржување на хигиената и дезинфекција во објектите, исхрана со висококвалитетна храна, одржување соодветен број на водните животни во сместувачкиот објект и соодветен избор на видови.

(2) Начинот на одгледувањето на животните треба да ја исклучи можноста од појава на болести кај водните животни при промена на условите на производство. Кога лечењето на водните животни е неопходно, се дава предност на природните методи и лекови.

(3) Изборот на начинот на лекување на болеста треба да придонесе кон брзо оздравување на водните животни. За да се одбегне страдањето на животните лекувањето треба да започне без одлагање. Лекувањето треба да оневозможи негативно влијание врз животната средина, да се одвива под строг надзор и согласно со прописите за благосостојба на животните, и тоа:

- со употреба на хемиски синтетизирани алопатски ветеринарни производи, вклучувајќи и антибиотици, само во случај кога употребата на фитотерапевтските, хомеопатските и другите сродни производи е несоодветна,

- по примената на лековите препишани од ветеринарните лекари, периодот на каренца меѓу последното применување на алопатски ветеринарен лек и производство на органски произведена храна од таквите животни е два пати подолг од важечкиот период на каренца, а доколку истиот не е специфициран тогаш изнесува 48 часа и

- со употреба на имунолошки ветеринарни лекови.

(4) Начинот на здравствена заштита кај животните од аквакултурата се пропишани со прописот од членот 25 став (3) на овој закон.

Правила за практики на сместување и одгледување на животните од аквакултура

Член 29

(1) На водните животни треба да им се задоволат основните потреби на однесување.

(2) Начинот на производство треба да одговара на степенот на производство и брзината на растот и треба да обезбеди добро здравје и состојба на водните животни.

(3) Применетиот начин на производство треба да го спречува негативното влијание врз околината, вклучително и можно неконтролирано ослободување на штетни материји во животната средина.

(4) Водните животни кои се одгледуваат според правилата на органското производство мора да се одгледуваат одвоено од останатите водни животни.

(5) Опремата користена за омамување треба да биде во добра состојба за работа и да влијае на длабоко положените делови на мозокот со еден брз и јак удар. Опремата која се користи со употреба на гас или струја потребно е постојано да се надгледува и контролира.

(6) Правилата за практики на сместување и одгледување на животните од аквакултура се пропишани со прописот од членот 25 став (3) на овој закон.

Правила за благосостојбата на животните од аквакултура

Член 30

(1) Лицата кои одгледуваат водни животни мора да поседуваат основно знаење и вештини за здравствените потреби и благосостојбата на животните.

(2) Постапките на производство, вклучително на исхраната, густината на водните животни, како и квалитетот на водата, треба да биде усогласена со физиолошките и етолошките потреби на организмите кои се одгледуваат и да обезбеди услови за живот без стрес.

- (3) Транспортот треба да биде во согласност со прописите за заштита и благосостојба на животните.
- (4) Одгледувањето, превозот, ловот и убивањето треба да се вршат на начин животните да не се изложуваат на непотребни оптеретувања или стрес, односно да се заштитени од мачење.
- (5) Стресот поврзан со процесот на колење треба да биде минимизиран. Рибите треба да се убијат во вода или веднаш после вадењето од вода и без нивно задушвање.
- (6) Забрането е вештачкото поттикнување на појава од полиплоиди, вештачката хибридизација, клонирањето и производството на еднополни видови, освен во случај на рачно избирање.
- (7) Правилата за благосостојбата на животните од аквакултура се пропишани со прописот од членот 25 став (3) на овој закон.

Чистење и дезинфекција

Член 31

- (1) Средствата кои се употребуваат за чистење на просториите за одгледување на добитокот, рибниците, кафезите, просториите и инсталациите во аквакултурата се употребуваат доколку се наоѓаат на Листата на средства за чистење и дезинфекција од членот 25 став (3) на овој закон.
- (2) Средствата за чистење и дезинфекција кои дополнително се употребуваат при одгледувањето на водни животни се пропишани со прописот од членот 25 став (3) на овој закон.

Правила за производство на органска преработена храна

Член 32

- (1) Покрај општите правила за производство утврдени во членовите 11 и 13 од овој Закон, и правилата утврдени во овој член се применуваат на производство на преработена органска храна.
- (2) Прехрамбените адитиви, помошните средства при преработка и другите состојки кои што се употребуваат за преработката на храна, како и сите применети постапки на преработка, како што е чадењето, мораат да бидат во согласност со начелата за добрата производствена пракса.
- (3) Субјектите кои произведуваат преработена храна треба да воспоставуваат и применуваат постапки кои се базираат на системско утврдување на критичните фази во преработката со што осигуруват дека произведените преработени производи во секој момент се во согласност со овој Закон, и треба да : а) Спроведуваат мерки на претпазливост,
б) Спроведуваат соодветни мерки за чистење, ја следат нивната ефикасност и водат евиденција за истото,
в) Гарантираат дека на пазарот не се пласираат неоргански производи со ознака која упатува дека се органски произведени.
- (4) Преработените органски производи, производите во преод и неорганските производи треба да се припремаат временски и просторно одвоено едни од други. Доколку органските производи, производите во преод и неорганските производи, во која било комбинација, се приготвуваат или се складираат во засегнатата единица за подготовка, субјектот е должен: а) да го извести контролното тело;
б) да спроведува непрекинати активности додека не се доврши производната серија, просторно или временски одвоено од слични активности кои се извршуваат на било кој друг вид на производ (органски производ, производ во преод или неоргански производи);

- в) да ги складира органските производи, производите во преод или неорганските производи, пред и после вршењето на дејствата, така да се просторно или временски одвоени едни од други;
- г) да води ажурирана евиденција за сите преземени активности како и за количината на преработените производи, ја чува и ја става на располагање при вршење на контрола;
- д) да преземе потребни мерки како би се осигурала идентификација на серијата и би се избегнало мешање или меѓусебна замена на органски производи, производите во преод или неорганските производи;
- ѓ) да ги спроведува активностите врз органски производи или производите во преод само откако опремата за производство е соодветно исчистена.
- (5) Не е дозволено да се користат производи, супстанции/состојки и техники со помош на кои повторно се воспоставуваат својства кои се изгубени во текот на преработката и/или складирањето на органска храна, кои ги отстрануваат последиците од небрежност во преработката на органска храна или кои на било кој друг начин може да доведат до погрешни заклучоци за вистинската природа на производите наменети за пласман на пазарот како органска храна.
- (6) Министерот поблиску ги пропишува посебните правила за производство на органска преработена храна како и употребата на одредени производи и супстанции при преработка на храната.

Правила за производство на органска преработена храна за животни

Член 33

- (1) Покрај општите правила за производство утврдени во членовите 11 и 13 од овој Закон, и правилата утврдени во овој член се применуваат во производство на органска преработена храна за животни.
- (2) Додатоците во храна за животни, помошните средства во преработката и другите супстанции и состојки кои се употребуваат во преработката на храна за животни, како и сите применети практики за преработка, како што е чадењето, мора да бодат во согласност со начелата на добрата производствена пракса.
- (3) Субјектите кои произведуваат преработена храна за животни, треба да воспоставуваат и ги ажурираат соодветните постапки кои се базираат на системско утврдување на клучните чекори на преработка со што се обезбедува дека произведените преработени производи во секој момент се во согласност со овој закон, и треба да: а) Спроведуваат мерки на претпазливост, б) Спроведуваат соодветни мерки за чистење, ја следат нивната ефикасност и водат евиденција за истите и в) гарантираат дека на пазарот не се пласираат неоргански производи со ознака која упатува дека се органски произведени.
- (4) Преработените органски производи, производите во преод или неорганските производи се припремаат временски или просторно одвоено едни од други. Ако во објектот за припрема се припремаат или складираат органски производи, производи во преод или неорганските производи, во било која комбинација, субјектот должен: а) да го извести контролното тело;

б) да продолжи со непрекинато извршување на работата до завршувањето на производната серија, просторно или временско одвоено од слични активности кои се извршуваат на било кој друг вид на производи (органиски производи, производи од период во преод или неорганиските производи);

в) да ги складира органиските производи, производите од периодот во преод и или неорганиските производи, пред и после извршување на активностите, така да се просторно или временски одвоени едни од други;

г) да води ажурирана евиденција за сите преземени активности како и за количините на преработени производи, која ја чува и ја става на располагање при контрола;

д) да презема потребни мерки за да се осигура идентификацијата на серијата и за да се избегне мешање или меѓусебна замена на органиските производи, производите во преод или неорганиските производи;

ѓ) да спроведува активности на органиските или производите од период во преод или неорганиските производи само после извршеното чистење на опремата за производство.

(5) Министерот поблиску ги пропишува дополнителните правила за производство на преработена органска храна за животни, како и употребата на одредени производи и супстанции во преработката на храна за животни.

Правила за производство на органско вино

Член 34

(1) Покрај општите правила за производство утврдени во членовите 11, 13, 33 и 34 од овој Закон, и правилата утврдени во овој член, како и посебните прописи со кои се уредуваат производите од грозје и вино се применуваат и за органиски вина, односно органиски производи од грозје и вино.

(2) Производите од грозје и виното се произведуваат од органиски суровини.

(3) Само производите и супстанциите кои се одобрени за употреба во органското производство во согласност со овој Закон и прописите донесени врз основа на истиот, може да се користат за производство на органиски производи од грозје и вино, помеѓу останатото и во текот на спроведувањето на енолошките постапки и ограничувања, процесите и начинот на обработка, во согласност со условите и ограничувањата утврдени во прописите за вино.

(4) Министерот поблиску ги пропишува дополнителните правила за производство на органиски вина, односно органиски производи од грозје и вино кои се однесуваат на енолошките постапки, процесите, употребата на одредени производи и супстанции, односно енолошки средства и начин на обработка кои се дозволени во производството на органско вино, односно органиски производи од грозје и вино.

Правила за производство на квасец што се користи како храна

или храна за животни

Член 35

(1) Покрај општите правила за производство утврдени во членовите 11, 13, 33 и 34 од овој Закон, правилата утврдени во овој член се применуваат за квасци кои се употребуваат како храна или храна за животни.

(2) За производство на органски квасец е дозволена употреба само на органски произведени супстрати.

До 31 декември 2024 се дозволува најмногу до 5 % неоргански екстракт или автолизат од квасец во супстратот (пресметан во маса сува материја) за производство на органски квасец, ако субјектите не се во можност да набават екстракт за квасец или автолизат од органско производство.

(3) Органскиот квасец не треба да биде присутен во органската храна или храната за животни заедно со неорганскиот квасец.

(4) Министерот поблиску ги пропишува дополнителните правила кои се однесуваат на производство на квасец и употреба на одредени производи и супстанции/состојки во производството на квасец.

Правила за производство на производи кои не се опфатени во категориите на производи во членовите 14-35.

Член 36

Врз основа на општите правила пропишани во членовите 14-35, Министерот поблиску ги пропишува дополнителните правила за производство, периодот на преод, начинот на обработка, праксата, дозволените производи и супстанции за производи кои не се опфатени во членовите, 14-35 од овој Закон.

Правила за производство во исклучителни случаи

Член 37

(1) Министерот поблиску ги пропишува критериумите за одредување на ситуации кои се карактеризираат како катастрофални околности/вонредни (климатски, географски, структурни потешкотии и елементарни непогоди), како и правилата и постапките за одобрување на одредени исклучоци од правилата за производство, правилата за следење и надзор како и за поднесување извештаи во следните ситуации:

а) кога е потребно да се обезбеди започнување или одржување на органско производство на земјоделски површини кои се соочени со климатски, географски или структурни потешкотии;

б) кога е потребно да се овозможи пристап до сточна храна, семе и саден материјал за размножување, животни, состојки и други земјоделски инпути, под услов истите кои се добиваат преку метод на органско производство да не се достапни на пазарот;

в) кога е потребно поради решавање на посебни прашања во врска со управувањето со органското сточарско производство;

г) кога е потребно во врска со користење на производи и супстанции во органското производство;

д) кога се потребни привремени мерки кои овозможуваат продолжување или повторно започнување на органското производство во случај на природни катастрофи и катастрофални околности.

Исклучоците мора да се сведат на минимум и мора да бидат временски ограничени.

(2) Министерот поблиску ги уредува постапките за одобрување на исклучоците наведени во став 1 од овој член.

Собирање, пакување, транспорт, и складирање на органските производи и во преод **Член 38**

(1) Субјектите можат истовремено да вршат собирање на органски производи, производи во преод и неоргански производи само доколку се преземени соодветни мерки за спречување на било каква можност за мешање или меѓусебна размена на органски производи, производи во преод и неоргански производи, како и мерки со кои се осигурува идентификацијата на органските производи и производите во преод. Субјектот е должен да води и чува евиденција за деновите на собирање на датумот и часот на собирање, маршрутата, и датумот и времето на приемот на производите, како и евиденцијата да ја стави на располагање на контролните/сертификациски тела.

(2) Субјектот мора да обезбеди дека органските производи и производите во преод ќе се транспортираат до другите субјекти или единици, вклучувајќи ги и трговците на големо и мало, само во соодветно пакување, контејнери или возила затворени на начин што оневозможува замена на содржината без да се изманипулира или да се оштети печатот, и со ознака која содржи најмалку:

а) име и адреса на субјектот, и ако е различен, сопственикот или продавачот на производот;

б) име на производот или опис на составот на смесата на добиточна храна придружени со упатување на органско производство;

в) име и бројот на кодот на контролното/сертификациско тело под чија контрола е субјектот; и

г) доколку е релевантно, ознака за идентификација на серијата или лотот во согласност во прописите за декларирање, системот на означување и рекламирање на храна или пак дека има договор со контролното/сертификациско тело со кој се овозможува поврзување на серијата со евиденцијата од членот 49 ставот (5).

Податоците од точките од а) до г) може да се наведат и на придружен документ ако таквиот документ може неоспорно да се поврзе со пакувањето, контејнерот или превозното средство во кое се транспортира производот. Овој придружен документ содржи информации за добавувачот или за превозникот.

(3) Затворање на пакувањето, контејнерот или превозните средства не се задолжителни кога:

а) транспортот се одвива директно помеѓу два субјекта коишто се предмет на системот за контрола на органското производство;

б) транспортот вклучува само органски производи или само производи во преод;

в) производите се придружени со документ во кој се наведени информациите кои се наведени во точка 2 од овој член; и

г) и субјектот испраќач и субјектот примач за таквите превозни активности водат писмена евиденција која што му е на располагање на контролното/сертификациско тело.

(4) Министерот поблиску ги пропишува дополнителните услови и начин на транспорт, прием, пакување, како и складирање на органските производи, храната за животни и живи животни.

Одобрување на производи и супстанции за употреба во органското производство

Член 39

(1) Министерот поблиску ги пропишува одредените производи и супстанции за употреба во органско производство и ги вклучува одобрените производи и супстанции во рестриктивните листи за следниве цели:

- (а) како активни супстанции што се користат во фитофармација;
- (б) како ѓубриња, подобрувачи на својствата на почвата и хранливи материји;
- (в) како неоргански материјал за храна за животни добиен од растенија, алги, животни или квасец или како материјал за храна за животни од микробиолошко или минерално потекло;
- (г) како додатоци за храна за животни и помошни средства при преработка;
- (д) како производи за чистење и дезинфекција на рибници, кафези, резервоари, проточни системи, објекти или инсталации коишто се користат за животинско производство;
- (е) како производи за чистење и дезинфекција на објекти и инсталации коишто се користат за растително производство, вклучувајќи за складирање во земјоделско стопанство;
- (ж) како производи за чистење и дезинфекција во објектите за преработка и складирање.

(2) Покрај производите и супстанциите пропишани во согласност со став 1 од овој член, министерот поблиску ги пропишува и одобрените производи и супстанции за употреба во производството на преработена органска храна и квасци кои се употребуваат како храна или храна за животни, при што овие производи и супстанции се ставаат на рестриктивните листи, за следните цели:

- а) како прехранбени додатоци и помошни средства при преработка;
- б) како состојки од земјоделско потекло кои не се од органско производство, а кои ќе се користат во производство на преработена органска храна;
- в) како помошни средства при преработка за производството на квасец и производи од квасец.

(3) Одобрувањето на производите и супстанциите наведени во став 1 на овој член треба да се темелат на начелата во овој закон, прописите донесени врз основа на овој закон, како и на следните критериуми, кои што се оценуваат како целина:

- а) да се неопходни за одржливо производството и за употребата за која се предвидени;
- б) да сите засегнати производи и супстанции се добиени од растително, животинско, микробиолошко или минерално потекло, како и со потекло од алги, освен во случаи кога производите или супстанциите добиено од таквите извори не се достапни во доволни количини, не се со соодветен квалитет или кога не се достапни алтернативни производи,

в) доколку станува збор за производи наведени од став 1 точка (а) :

- нивната употреба е од суштинско значење за контролата на штетни организми за кои не се достапни други биолошки, физички или агротехнички алтернативни мерки, практики на одгледување или други ефективни практики за нивна контрола;

- доколку таквите производи не се добиени од растително, животинско, микробиолошко, минерално потекло или потекло од алги и не се идентични на нивната природна форма, нивната употреба може да се одобри доколку условите за нивна употреба исклучуваат било каков директен контакт со делот од растението кој е за исхрана;

г) доколку станува збор за производите наведени во став 1 точка б), нивната употреба е од суштинско значење за воспоставувањето или одржување на плодноста на почвата или за исполнување на конкретни прехранбени барања на културите, или за специфични цели за подобрување на својствата на почвата;

д) доколку станува збор за производите наведени во став 1 точките в) и г):

- нивната употреба е неопходна за одржување на здравјето на животните, благосостојбата и виталноста на животните и со тоа придонесува кон соодветен начин на исхрана којашто ги задоволува физиолошките и етолошките потреби на предметните видови, или нивната употреба е потребна за производство или конзервирање на храна за животни, бидејќи без употреба на такви супстанции не е можно да се произведе или конзервира храна за животни;

- храна за животни од минерално потекло, елементи во трагови, витамини или провитамините се од природно потекло, освен во случаи кога производите или супстанциите од таквите извори не се достапни во доволни количини или квалитет или доколку не се достапни други алтернативи;

- употреба на неорганска материјал за храна за животни од растително или животинско потекло е неопходна во случај кога материјал за храна за животни од растително или животинско потекло произведена во согласност со правилата на органско производство не е достапна во доволна количина;

- употреба на неоргански видови, билки и меласа во случај кога тие производи не се достапни органска форма; мораат да бидат произведени или припремени без употреба на хемиски растворувачи и нивната употреба е ограничена на 1 % од внесот /потрошувачка на храна за животни за поединиот вид, изразено како процент на сува материја во храната за животни од земјоделско потекло на годишно ниво.

(4) Пропишаните производи и супстанции од став 2 на овој член треба да се темелат на начелата во овој закон, прописите донесени врз основа на овој закон, како и на следните критериуми, кои се оценуваат како целина:

(а) не се достапни алтернативни производи или супстанции одобрени во согласност со овој член или техники коишто се во согласност со оваа регулатива;

(б) не е возможно да се произведе или конзервира храната или да се исполнат одредени барања за соодветна исхрана предвидени со посебни прописи, без да се искористат тие производи и супстанции;

(в) присутни се во природата и дозволено е да поминале само низ механички, физички, биолошки, ензимски или микробиолошки процеси, освен во случаи кога производите или супстанциите од такви извори не се достапни во доволни количини или квалитет;

(г) органската состојка не е достапна во доволна количина.

(5) Одобрението за употреба на хемиски синтетизирани производи и супстанции, во согласност со точка 1 и точка 2 на овој член, е строго ограничено на случаи каде употребата на надворешните

влезни материји наведени во точка г) од членот 5 би довела до неприфатливи влијанија врз животната средина.

(6) Министерот поблиску ги пропишува правилата во врска со одобрувањето или повлекувањето на одобрувањето на производите и супстанците кои може да се користат во органското производство, а во согласност со точка 1 и точка 2 од овој член, а особено во производството на преработена органска храна, како и на дополнителните критериуми за повлекување на таквите одобрувања или изменување на дополнителните критериуми, како и утврдените постапки за таквите одобрувања.

(7) Министерот формира работна група за изработка и ажурирање на Листата на активни супстанции содржани во фитофармацевтски производи кои може да се користат во органското производство и Листата на ѓубриња, подобрувачи на својствата на почвата и хранливи материји кои можат да се користат во органското производство врз основа на член 39 став 1 точки а) и б), во Управата за фито која е надлежна за регистрација на фитосанитарни производи, ѓубриња и подобрувачи на својствата на почвата и исхрана на растенијата.

Одобрување на земјоделски состојки од неорганско потекло за преработена органска храна

Член 40

(1) Кога е потребно, а поради осигурување на пристапот до одредени состојки од земјоделско потекло, и кога таквите состојки не се достапни во органска форма во доволна количина, на барање на одреден субјект, Министерството може привремено да одобри употреба на земјоделски состојки од неорганско потекло за производство на преработена органска храна за период од најмногу шест месеци. Одобрението се применува на цела територија и за сите субјекти.

(2) Доколку и после истекот на одобрението од шест месеци, врз основа на објективни информации се утврди дека достапноста на состојките од земјоделско потекло во органска форма и понатаму не се достапни во доволни количини за да ги исполнат квалитативните и квантитативните потреби на субјектот, субјектот може да поднесе барање за дополнителен период за одобрување врз основа на ставот 1 од овој член.

(3) Одобрувањето од ставот 1 на овој член може да се продолжи најмногу два пати по 6 месеци. Доколку по истекот на две продолжени одобрувања се утврди дека достапноста на состојките во органска форма не ги задоволува квалитативните и квантитативните потреби на субјектот, може да се покрене постапка во согласност со ставот 6 од членот 23.

Собирање податоци за достапноста на растителен репродуктивен материјал од органско потекло и растителен репродуктивен материјал во преод, органски одгледувани животни и

органиски одгледуван подмладок од аквакултура на пазарот

Член 41

(1) Министерството води ажуриран Регистар за органиски растителниот репродуктивен материјал од органиско потекло и растителниот репродуктивен материјал во преод, со исклучок на расади, но вклучувајќи и семенски компир, кој е достапен на пазарот на Република Северна Македонија, во согласност со член 17 став 9.

(2) Регистарот за репродуктивниот материјал се објавува на веб страницата на Министерството. Растителните видови и сорти кои се користат како репродуктивен материјал во органиското производство се впишуваат во регистарот на репродуктивниот материјал врз основа на барање на добавувачот на репродуктивниот материјал.

(3) Министерството воспоставува системи со кои им се овозможува на субјектите кои ставаат во промет органиски растителен репродуктивен материјал и растителен репродуктивен материјал во преод, органиски одгледувани животни или органиски одгледуван подмладок од аквакултура и што можат во разумен рок да обезбедат доволни количини од нив, им овозможуваат доброволно, бесплатно и јавно да ги објават нивните називи и податоци за контакт, заедно со следниве информации:

а) за достапниот растителен репродуктивен материјал од органиско потекло и растителен репродуктивен материјал во преод, како што е растителен репродуктивен материјал од органиски хетероген материјал или од органиски сорти погодни за органиско производство, со исклучок на расад, но вклучувајќи семенски компир; количината на тој материјал изразена во тежина; и периодот од годината кога е достапен; при што при наведувањето на тој материјал во списокот се користи барем неговото латинско научно име;

б) за животните одгледани во органиско производство за кои може да се одобри исклучок во смисла на воведување на животни во органиско производство, а кои не се од органиско производство; за бројот на расположливите животни кои се категоризирани према полот; информации, доколку се релевантни, во врска со различни видови животни во поглед на достапни раси и соеви; за расите на животни; за возраста на животните; и сите останати релевантни информации;

в) за органиски одгледуваниот подмладок од аквакултура кои се достапни на нивното стопанство и нивниот здравствен статус, како и за производниот капацитет за секој вид од аквакултурата.

(4) Субјектите кои ќе одлучат да внесуваат информации за растителен репродуктивен материјал, животните или подмладок од аквакултура треба да обезбедат редовно ажурирање на информациите, како и отстранување на информациите од Регистарот доколку растителниот репродуктивен материјал, животните или подмладокот од аквакултурата не се повеќе достапни.

(5) Секој растителен вид и сорта кои не се впишани во Регистарот на базата на податоци за репродуктивен материјал се смета дека се недостапни за органиско производство, односно дека не се наоѓаат на пазарот.

(6) Министерот поблиску ги пропишува содржината и начинот на одржување на Регистарот на базата на податоци за репродуктивниот материјал.

Обврски и активности во случај на сомневање за неусогласеност

Член 42

(1) Доколку субјектот се сомнева дека одреден производ што го произвел, подготвил, увезол или добил од друг субјект не е во согласност со овој Закон, тогаш тој мора:

- а) да го идентификува и одделува засегнатиот производ;
- б) да проверува дали сомневањето може да се потврди;
- в) да не го пласира засегнатиот производ на пазарот како органски производ или како производ во преод и нема да го користи за органско производство, освен ако сомневањето не може да се отстрани;
- г) доколку сомневањето е потврдено или кога не може да се отстрани, субјектот веднаш го известува контролното/сертификациско тело, како и инспекцискиот орган за контрола на органското производство и соодветно им ги доставува расположливите информации;
- д) целосно да соработува со контролното/сертификациско тело како и со инспекцискиот орган, при проверката и идентификувањето на причините за постоење на сомневање за неусогласеност.

Мерки на претпазливост за да се избегне присуство на неодобрани производи и супстанции

Член 43

(1) За да се избегне загадување со производи или супстанции што не се одобрени за употреба во органското производство во согласност со член 11 став 3 од овој Закон, субјектите мора да ги преземаат следниве мерки на претпазливост во секоја фаза на производство, подготовка и дистрибуција:

- а) воведуваат и одржуваат мерки коишто се пропорционални и соодветни за идентификување на ризиците од загадување на органското производство и производите со неодобрени производи или супстанции, вклучувајќи и систематско идентификување на клучните чекори на постапката;
- б) воведуваат и одржуваат мерки коишто се пропорционални и соодветни за избегнување на ризиците од загадување на органското производство и на производите со неодобрени производи или супстанции;
- в) редовно ги ревидираат и приспособуваат таквите мерки; и
- г) ги почитуваат другите релевантни барања пропишани со овој Закон кои осигуруваат одвојување на органските производи, производите во преод и неорганските производи.

(2) Доколку субјектот се сомнева дека производот што е наменет за да се користи или за да се продава како органски производ или производ во преод, не е во согласност со членот 11 став 3 од овој Закон, поради присуство на производи или супстанции кои не се одобрени за употреба во органското производство во согласност со овој Закон и прописите кои се донесени врз основа на истиот, субјектот мора:

- а) да го идентификува и одделува засегнатиот производ;
- б) да проверува дали сомневањето може да се потврди;

в) да не го пласира засегнатиот производ на пазарот како органски производ или производ во преод и нема да го користи за органско производство, освен ако сомневањето не може да се отстрани;

г) кога сомневањето е потврдено или кога не може да се отстрани, веднаш го информира надлежното контролно/сертификациско тело, како и инспекцискиот орган и му ги доставува расположливите информации;

д) целосно да соработува со релевантното контролно/сертификациско тело, како и со инспекцискиот орган при идентификувањето и проверката на причините за присуството на неодобрен производ или супстанции.

(3) Министерот поблиску ги пропишува правилата за постапување на субјектите во случај на точките од а) до д) во ставот (2) од овој член како и потребната релевантна документација која субјектот треба да ја достави; како и пропорционалните и соодветните мерки кои субјектот треба да ги донесе и ревидира за да се идентификуваат и избегнат ризиците од загадување во согласност со точките а), б) и в) од ставот (1).

**Мерки кои треба да се преземат во случај на присуство
на неодобрен производ или супстанции
Член 44**

(1) Доколку контролното/сертификациско тело прими основана информација за присуство на производи или супстанции кои не се одобрени во согласност на член 11 став (3) од овој Закон, или прими известување од страна на субјектот во согласност со членот 43 став (2) точка (д), или пак открие такви производи или супстанции во органски производ или производ во преод, тој мора:

а) веднаш да спроведе стручна контрола во согласност со прописите за стручна контрола за да се утврди изворот и причината со цел проверка на усогласеноста со членот 11 став (3) и член 42 став (1) од овој Закон, а контролата ја завршува најбрзо што може, во разумен рок, земајќи ги предвид рокот на траење на производот како и сложеноста на случајот;

б) привремено да забрани пласман на пазарот на засегнатите производи како органски производ или производи во преод и нивна употреба во органско производство додека се чекаат резултатите од контролата наведена во ставот (1) точка (а) од овој член.

(2) Засегнатиот производ нема да се продава како органски производ или производ во преод или да се употребува во органско производство доколку контролното/сертификациско тело кај субјектот ќе утврди:

а) употреба на производи или супстанции што не се одобрени за употреба во органско производство во согласност со овој Закон како и прописите донесени врз основа на истиот;

б) дека не ги презел мерките за претпазливост врз основа на членот 43 став 1; или

в) дека не преземал мерки како одговор на релевантни претходни барања од контролното/сертификациско тело.

(3) На засегнатиот субјект му се дава можност да се произнесе во врска со резултатите од спроведената контрола од ставот (1) точка (а).

(4) Контролните/сертификациски тела водат соодветна евиденција за спроведените контроли.

(5) Доколку е потребно, засегнатиот субјект спроведува корективни мерки што се потребни за да

се избегне загадување во иднина.

(6) Министерот поблиску ги пропишува правилата со кои се одредува методологијата која треба да ја примени контролното/сертификациско тело за откривање и оценување на присуство на производи и супстанции кои не се одобрени во согласност со овој Закон и прописите донесени врз основа на истиот, како и начините на евидентирање и известување во вакви случаи.

IV . ОЗНАЧУВАЊЕ

Употреба на термин кои се однесуваат на органско производство

Член 45

(1) Означувањето и рекламирањето под терминот “органско” може да користи само субјект кој при производството применува правила и постапки за органско земјоделско производство сертифицирано согласно со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

(2) Термините „еколошки“, „биолошки“ или нивните изведенки и деминутивни форми/кратенки како што се „био“или „еко“ без разлика дали се користат сами или во некоја комбинација, а кои на купувачот му сугерираат дека производот, состојките или материјалите за храна за животни се произведени во согласност со овој Закон, забрането е да се користат за означување и рекламирање на производите наведени во член 2 став (1) кои се во согласност со овој Закон.

(3) За производите од член 2 став 1 од овој Закон, терминот од ставот (1) на овој член не смее да се употребуваат за означување на производ, рекламен материјал или во комерцијални документи на производот кои не се во согласност со овој Закон. Исто така, при означувањето или рекламирањето забрането е да се употребуваат никакви термини, вклучително и термини кои се употребуваат во трговски марки или називи на компании, или практики кои можат да го доведат во заблуда потрошувачот или корисникот сугерирајќи дека производот или неговите состојки се во согласност со овој Закон.

(4) Производите кои се произведени во преоден период не може да се означуваат или рекламираат како органски производи или како производи од преоден период, освен растителен репродуктивен материјал, прехранбени производи од растително потекло и храна за животни од растително потекло што се произведени во преоден период, а кои се во согласност со член 12 став 6, а може да се означуваат и рекламираат како производи во преод со употреба на терминот “во преод” . Производите добиени од сточарска производна единица во преод не може да се означуваат и рекламираат како производи добиени од преод.

(5) Терминот од ставот (1) од овој член не се употребува за производи кои мораат да се означат во согласност со прописите за генетски модифицирани организми.

(6) За преработена храна, терминот од ставот (1) на овој член се користи на :

а) продажните ознаки на производите и на списокот на состојки доколку списокот на состојки е задолжителен според прописите за декларирање, означување и рекламирање на храна, под услов:

- преработената храна да ги исполнува условите пропишани во член 32 од овој Закон и прописите донесени врз основа на истиот,

- најмалку 95% од тежината на производот да се земјоделски состојки од органско потекло; и

- во случај на подобрувачи на вкусот, тие се користат само за природни супстанции и природни супстанции во согласност со прописите за ароми, а сите компоненти за подобрување на вкусот и носители на компоненти за подобрување на вкусот во тој подобрувач на вкусот да се органски.

б) само во листата на состојки, и тоа кога:

- помалку од 95% од тежината на производот да се земјоделски состојки од органско потекло и под услов тие состојки да се во согласност со правилата на производство утврдени со овој Закон; и - преработената храна е произведена во согласност со правилата за производство утврдени во овој Закон и прописите донесени врз основа на истиот, со исклучок на правилата за ограничена употреба на земјоделски состојки кои не се од органско потекло.

в) на продажните ознаки и во списокот на состојки, кога:

- главната состојка да е еден производ од лов или риболов;

- терминот наведен во став 1 на овој член е јасно поврзан во продажниот опис на производот со друга состојка која што е органска и се разликува од главната состојка;

- сите други земјоделски состојки се од органско потекло; и

- преработената храна е во согласност со одредбите утврдени во членот 32 од овој Закон и прописите донесени врз основа на истиот, со исклучок на правилата за ограничена употреба на земјоделски состојки од неорганско потекло;

Во списокот на состојки од точките (а), (б) и (в) од овој став мора да биде назначено кои состојки се од органско производство. Упатувањето на органско производство се наведува само во врска со состојки од органско потекло.

Во списокот на состојки наведени во точките б) и в) од овој став се наведува и ознака за вкупниот процент на состојки од органско потекло во однос на вкупната количина на состојки од земјоделско потекло.

Терминот наведен во став 1, кога се употребува на список на состојки наведени во точките а), б) и в) од овој став, како и ознаката на процентот од претходниот став мора да се печати во иста боја, иста големина и стил на букви како и другите ознаки во списокот на состојки.

(7) За преработена храна за животни, терминот од ставот (1) може да се користи во описот за продажба и во списокот на состојки под услови кога :

а) преработената храна за животни е во согласност со производните правила наведени во член 34 од овој Закон и правилниците донесени врз основа на истиот;

б) сите состојки од земјоделско потекло што се содржани во преработената храна за животни се од органско потекло; и

в) најмалку 95% од сувата материја на производот да е од органско потекло.

(8) Министерот поблиску ги пропишува дополнителните правила за означување на производот наведени во прилог 1 на овој Закон како и дополнителните барања за примена на став (4) од овој член.

Означување на производи и супстанции кои се користат во растителното производство

Член 46

- (1) Без оглед на подрачјето на примена на овој Закон како што е наведено во член 2 став (1), производите и супстанците кои се користат во фитофармацијата или како ѓубриња, подобрувачи на својствата на почвата или хранливи материи кои се одобрени во согласност со член 11 и член 39 од овој Закон, може да содржат упатување што укажува дека тие производи или супстанции се одобрени за употреба во органско производство во согласност со овој Закон.
- (2) Министерот поблиску ги уредува дополнителните правила за примена на овој член.

Задолжителни ознаки

Член 47

(1) Кога на производот е наведен терминот кој е наведен во член 45 став 1, вклучувајќи и производи што се означени како производи во преод во согласност со член 45 став 4, на ознаката мора да се наоѓа и:

а) бројот на кодот на контролното/сертификациско тело, под чија контрола подлежи субјектот кој ја извршил последната фаза на производство или подготовка; и

б) во случај на претходно спакувана храна, на пакувањето мора да се наоѓа и националното лого на Република Северна Македонија за органско производство во согласност со член 48, освен во случаите од членот 45 став 4, како и став 6 точки б) и в).

(2) Кога се користи националното лого за органско производство на Република Северна Македонија, во истото видно поле со логото треба да стои ознака во која што се наведува и местото каде што се одгледувани земјоделските сировини од коишто се состои производот, во една од следниве форми, како што е:

а) „одгледано во Република Северна Македонија“, кога земјоделските сировини се одгледани во Република Северна Македонија;

б) „одгледано надвор од Република Северна Македонија“ кога земјоделските сировини се одгледани надвор од Република Северна Македонија.

в) „одгледано во Република Северна Македонија /надвор од Република Северна Македонија“ кога дел од земјоделските сировини се одгледани во Република Северна Македонија, а дел надвор од Република Северна Македонија;

Зборот „одгледано“ може по потреба да се замени со зборовите „од аквакултура“, а зборовите „во Република Северна Македонија“ и „надвор од Република Северна Македонија“ може да се дополнат со регионот ако сите сировини од земјоделско потекло од кои се состои производот се одгледани во Република Северна Македонија или ако е применливо во тој регион.

За означување на местата каде што се одгледани земјоделските сировини од коишто се состои производот, мали количини во тежината на состојките може да се занемарат, под услов вкупната количина на занемарливи состојки да не надминува 5 % од вкупната количина во тежината на земјоделски сировини.

Зборовите „во Република Северна Македонија“, или „надвор од Република Северна Македонија“ по бојата, големината и стилот на букви не смеат да бидат поистакнати од името на производот.

(3) Ознаките наведени во ставовите 1 и 2 од овој член се ставаат на видно место за да се лесно видливи, и треба да се јасно читливи и неизбришливи.

(4) Министерот поблиску ги пропишува дополнителните правила за означување, изгледот на ознаката, како и правилата за нивно користење, истакнување, големината, изгледот, составот, доделувањето на контролни броеви на контролните тела, како и условите за декларирање, означување, претставување, пакување, промет, употреба и рекламирање на производите произведени во согласност со овој Закон.

Национално лого за органски производ

Член 48

1. Националното лого за органски производ се користи за означување, претставување и рекламирање производи кои се во согласност со овој Закон и прописите кои се донесени врз основа на истиот. Освен, националната ознака, дозволено е и истакнување и на приватни ознаки за органски производ.
2. Логото за органски производ може да се користи и во информативни и едукативни цели поврзани со постоењето и рекламирањето на самото лого, под услов таквото користење да не го доведува потрошувачот во заблуда во однос на органското производство на одредени производи и под услов логото да е репродуцирано во согласност со правилата утврдени во правилникот во кој се пропишува изгледот на логото за органски производ. Во тој случај барањата од членот 47 став (2) не се применуваат.
3. Логото за органски производ не смее да се користи за преработена храна од член 45 став (6) точки б) и в) и за производи од преод како што е наведено во член од член 45 став (4), освен кога се користат во согласност со став (2) од овој член.
4. Употребата на националното лого не е задолжително за производи кои се увезуваат. Кога тоа лого се користи при означувањето на таквите производи, на ознаката мора да се стави и ознаката наведена во член 47 (2).
5. Логото за органски производ е службена потврда дека за производот е издаден службен сертификат.
6. Министерот ги пропишува формата, содржината и бојата на националното лого за органски производ, од ставот (1) на овој член.

V. СЕРТИФИКАЦИЈА

Систем за сертификација

Член 49

(1) Пред да се пласира било кој производ на пазарот како „органски“ или како „производи во преод“ или пред период на преод, субјектите или група субјекти кои произведуваат, подготвуваат, дистрибуираат или складираат органски или производи во преод кои увезуваат или извезуваат такви производи или кои ги пласираат во промет, треба своите активности да ги пријават на контролното/сертификациско во Република Северна Македонија во која се врши активноста и во која тие (субјектите или групата субјекти) подлежат на систем за стручна контрола.

Субјектите или групата субјекти во пријавата од ставот 1 на овој член го наведуваат контролното/сертификациско тело кое ќе ја проверува усогласеноста на нивните производи со овој Закон и прописите донесени врз основа на истиот и ќе го издаде сертификат согласно член 50 став 1.

(2) Субјектите кои продаваат спакувани органски производи директно на крајниот портрошувач или корисник, се изземени од обврската за пријавување/известување од ставот 1 на овој член, и од обврската за поседување на сертификатот наведен во член 50 став 1, под услов тие да не произведуваат, подготвуваат, складираат освен на продажното место или да не увезуваат такви производи од трета земја или да немаат ангажирано друг субјект како подизведувач на овие активности.

(3) Ако субјектите или групата субјекти ангажирале трети лица како подизведувачи за која било од нивните активности, тогаш субјектите или групата субјекти и третите лица на кои тие активности им се доверени како подизведувачи, мораат да се придржуваат на барањата од став 1 на овој член, освен ако субјектот или групата субјекти во пријавата од став 1 наведе дека останува одговорен(-на) за органското производство и дека таа одговорност не ја пренесуваат на подизведувачот. Во таквите случаи контролното/сертификациско тело ја проверува усогласеноста на доверените активности кај подизведувачите со овој Закон во контекст на контролата која тие ја спроведуваат над субјектите или групата субјекти кои им ги договориле своите активности на подизведувачите.

(4) Субјектите или групата субјекти склучуваат договор со избраното контролно/сертификациско тело и плаќаат соодветен надомест за трошоците за контрола и сертификација.

(5) Субјектите, групата субјекти и подизведувачите водат евиденција за различните активности кои ги вршат во согласност со овој Закон и прописите донесени врз основа на истиот .

(6) Министерството објавува ажуриран Список, секоја година на интернет страница кој ги содржи имињата и адресите на субјектите и групата субјекти кои ги пријавиле своите активности во согласност со ставот 1 од овој член заедно со информациите за издадените сертификати на тие субјекти и групи субјекти во согласност со член 50 од овој Закон.

(7) Министерот поблиску го пропишува образецот за пријавата од став 1 на овој член и постапките кои се применуваат при известувањето од страна на контролните/сертификациски тела за субјектите кои се влучени во органското производство и обврските за ажурирање на содржината на известувањето при било каква релевантна промена и информациите кои ги содржи списокот на субјети, како и барањата за евиденција која ја водат субјектите и група субјекти.

Сертификат Член 50

(1) Контролните/сертификациски тела издаваат сертификат на секој субјект или група субјекти кои ги пријавиле своите активности во согласност со член 49 став 1 и кои се во согласност со овој Закон. Сертификатот треба да :

а) се издава во електронска форма секогаш кога е можно, а во согласност со прописите за електронски документи;

б) овозможува најмалку идентификација на субјектот или групата субјекти, вклучувајќи го и списокот на членови, категоријата на производи кои се опфатени со сертификатот и неговиот период на важење;

в) потврдува дека пријавената активност од известувањето е во согласност со овој Закон, и

г) се издава во согласност со посебен пропишан образец.

(2) Не доведувајќи го во прашање членот 49 став (2), субјектите и групата субјекти не смеат да ставаат во промет производи од членот 2 став 1 како органски производи или производи во преод доколку не поседуваат сертификат како што е наведено во ставот 1 од овој член.

(3) Сертификатот наведен во овој член е официјален сертификат во согласност со прописот со кој се уредуваат стручните контроли.

(4) Субјектот или групата на субјекти не може да добијат сертификат од повеќе контролни/сертификациски тела за иста категорија на производи, вклучително и во случаи кога тој субјект или таа група субјекти учествува во различни фази на производство, подготовка и дистрибуција.

(5) Субјектот како член на групата субјекти не може да добие поединечен сертификат ниту за една активност која е опфатена со сертификација на групата субјекти на која припаѓа.

(6) Субјектите треба да ги проверуваат сертификатите на оние субјекти кои се нивни добавувачи.

(7) За потребите на ставовите 1 и 4 од овој член производите се класифицираат во следните категории:

а) непреработени растенија и растителни производи, вклучувајќи семиња и друг растителен репродуктивен материјал;

б) добиток и необработени сточарски производи;

в) алги и непреработени производи од аквакултура;

г) преработени земјоделски производи, вклучувајќи производи од аквакултура, кои се употребуваат за прехранбени цели;

д) храна за животни;

ѓ) вино;

е) други производи наведени во Прилог 1 од овој Закон или производи кои не се опфатени со претходните категории.

(8) Министерот поблиску ги пропишува формата и содржината на сертификатот, како и начинот и постапката за негово издавање.

Група субјекти

Член 51

(1) Секоја група субјекти треба да е :

а) составена само од членови кои се земјоделски производители или субјекти кои произведуваат алги или животни од аквакултура и кои покрај тоа може да се занимаваат со преработка, подготовка или пласман на пазарот на храна или храна за животни;

б) составена од членови:

- чишто индивидуални трошоци за сертификација надминуваат 2% од прометот за секој член или чишто стандарден принос од органското производство како и годишен промет од органско производство не надминува 25.000 ЕУР (во денарска против вредност) или чишто стандарден принос од органско производство не надминува 15.000 ЕУР годишно; или

- коишто имаат свои поединечни земјоделски стопанства, кое е предмет на контрола и сертификација, од најмногу:

а) пет хектари,

б) 0,5 хектари во случај на оранжерији, или

в) 15 хектари исклучиво во случај на трајни пасишта.

г) правното лице да е впишано во ЦР;

д) да е составена само од членови чишто производствени активности се одвиваат во меѓусебна географска близина;

ѓ) да има воспоставено заеднички систем за маркетинг за производите што се произведени од групата; и

е) да има воспоставено систем за внатрешни контроли (СВК) што е составен дел од документарни активности и постапки за контрола во согласност со кои идентификувано лице или телото кое е одговорно за проверка на усогласеноста на секој член на групата со овој Закон и прописите донесени врз основа на истиот.

(2) Контролното/сертификациско тело ќе го повлече сертификатот од член 50 за целата група кога има недостатоци во воспоставувањето или функционирањето на системот за внатрешна контрола наведен во став 1 од овој член, особено во однос на неуспех при откривање или отстранување на неусогласеноста од страна на одделни членови на групата субјекти, што влијае на интегритетот на органските производи и производите во преод.

(3) Министерот поблиску ги пропишува:

а) одговорностите на одделните членови на групата субјекти;

б) критериумите за утврдување на географската близина на членовите на групата, како што е споделувањето на објекти или локации;

в) воспоставувањето и функционирањето на системот за внатрешни контроли, вклучувајќи ги обемот, содржината и зачестеноста на контролите што треба да се вршат како и критериумите за идентификување на недостатоците во воспоставувањето или функционирањето на системот за внатрешни контроли;

(4) Министерот поблиску пропишува и специфични правила за

а) составот и големината на група субјекти;

б) документите и системите за водење на евиденција, системот за внатрешна следливост и список на субјекти;

в) размената на информации помеѓу групата субјекти и контролните /сертификациски тела.

VI КОНТРОЛА

Стручна контрола и други стручни активности во органското земјоделско производство

Организација на контролниот систем во органското производство

Член 52

(1) Министерството е надлежен орган, надлежен за организирање на стручна контрола во органското производство, без колизија на надлежноста на другите органи кои спроведуваат официјални контроли во секторот храна и храна за животни .

[2] Надлежниот орган ги доверува контролните задачи согласно со членот 55 од овој закон на едно или повеќе контролни/сертификациски тела кои за овие цели поднесуваат барање за овластување согласно со членот 58 од овој закон.

[3] Органот надлежен за контрола на органското производство врши надзор над овластените контролни/сертификациски тела согласно член 57 од овој закон.

[4] Целта на надзорот над контролните тела е да се провери исполнувањето на условите пропишани со овој закон и прописите донесени врз основа на него, ефикасноста и ефективноста на контролните процедури, непристрасноста и недискриминаторскиот однос кон субјектите, како и правилното спроведување на овластените задачи.

[5] Надлежниот орган може целосно или делумно да го повлече овластувањето дадено на контролните тела согласно член 57 од овој закон, имајќи ги предвид резултатите од надзорот и наодите од акредитацијата.

[6] Инспекцискиот орган надлежен за контрола на органското производство врши контрола на органските производи пуштени во промет, со цел да гарантира дека во промет се ставаат само органски производи произведени во согласност со овој закон и прописите донесени врз основа на него.

[7] Покрај правилата за официјална контрола уредени со прописот за безбедност на храната, се применуваат и дополнителни правила пропишани со овој закон, освен ако со овој закон поинаку не е уредено. Во текот на целиот процес во сите фази на производство, подготовка и дистрибуција се вршат стручни контроли и други стручни активности, со цел да се провери дали производите од член 2 став 1 се произведени во согласност со овој закон.

Доделување на одредени обврски од областа на стручната контрола на контролните/ сертификациски тела

Член 53

(1) Стручната контрола во органското земјоделско производство ја врши контролно/сертификациско тело кое претставува домашно или странско правно лице кое има основано подружница на територијата на Република Северна Македонија овластено од Министерството за вршење на стручна контрола во органското земјоделско производство. Физичко лице за вршење на стручна контрола во органското земјоделско производство., не може да е овластено од Министерството.

(2) Министерството го овластува контролното/сертификациско тело за одредени задачи во врска со проверката на усогласеноста со овој закон од областа на стручните контроли, ако ги исполнува следниве услови:

а) да е регистриран во Регистарот на деловни субјекти во согласност со Законот со кој се уредува регистрацијата на деловните субјекти (земјоделство),

б) да располага со соодветни простории. опрема, и инфраструктура потребни за извршување на задачи од областа на стручните контроли,

в) да има вработено најмалку две лица со високо образование од областа на земјоделството, шумарството, ветеринарството, биотехнологијата или технолошките науки, кои имаат најмалку

две години работно искуство во областа на органското земјоделско производство,

г) да е акредитирано за сертификација на органското земјоделско производство од страна на Институтот за акредитација на Република Северна Македонија, во согласност со стандардите кои се релевантни за наведените доверени задачи, стандард МКС EN ISO / IEC 17065 Оценување на усогласеноста – барања за тела кои спроведуваат сертификација на производи, процеси и услуги”, или да е во процес на акредитација под услов истата да ја стекне најдоцна до една година од доставувањето на барањето за акредитација.

д) да ја стави на увид на Министерството својата организациска структура,

ѓ) да не врши советодавна активност за субјектите над кои врши контрола и

е) да е непристрасно и нема никаков судир на интереси, а особено не е во ситуација која може, директно или индиректно, да влијае на непристраноста на неговото професионално постапување во однос на извршувањето на тие задачи во областа на стручните контроли кои му се доверени;

(3) Овластувањето важи 5 години и може да се продолжи во согласност со условите предвидени во овој Закон и прописите донесени врз основа на истиот, на барање на контролното/сертификациско тело кое е потребно да се поднесе најмалку 6 месеци пред истекот на рокот на овластувањето.

(4) Министерството го овластува контролното/сертификациско тело за одредени задачи за вршење стручна контрола, само доколку покрај условите наведени во став 1 од овој член се исполнети и следните услови:

а) При овластувањето е наведен детален опис на задачите за стручна контрола вклучувајќи и обврски за поднесување извештаи и други посебни обврски, како и условите под кои контролното/сертификациското тело може да ги спроведе.

Контролното/сертификациско тело треба да поднесе до Министерството на претходно одобрување, следниве документирани постапки:

1. својата постапка за процена на ризикот со којашто особено треба да се одреди основата за интензитетот и зачестеноста на проверката на усогласеноста на субјектите и група субјекти, а којашто треба да се утврди врз основа на елементите наведени од членот 54 на овој Закон, а којашто треба да се почитуваат за време на стручните контроли на субјектите и група субјекти;

2. стандардна постапка за контрола која што треба да содржи детален опис на мерките за контрола кои што контролното/сертификациско тело се обврзува да ги применува на субјектите и група субјекти кои што подлежат на неговите контроли;

3. листа на мерки коишто се во согласност со заедничкиот каталог наведен во член 62 став 3 кои треба да се применат на субјектите и група субјекти во случаите во коишто постои сомневање или во коишто е утврдена неусогласеност;

4. постапки за ефективно следење на задачите за стручна контрола во врска со субјектите и групите субјекти и постапките за поднесување извештаи.

Контролното/сертификациско тело треба да го извести Министерството доколу настанат дополнителните промени на елементи од горенаведените подточки.

(5) Министерството не може да ги овластува контролните/сертификациските тела за следниве задачи:

а) надзор и ревизија на други контролни/сертификациски тела;

б) овластување со кое се дозволува отстапувања освен отстапувања за користење растителен

репродуктивен материјал којшто не е добиен од органско производство;

в) овластување да примаат известувања за активности од субјекти или групи субјекти во согласност со член 49 точка 1 од овој Закон;

г) процена на веројатност за неусогласеност со одредбите од овој Закон со кои се утврдува зачестеноста со којашто треба да се вршат физички проверки на пратки со органски производи пред нивното пуштање во слободен промет, а која зависи од ризикот кој го претставува секое животно, производ или категорија на животни или производи по здравјето на луѓето, животните или растенијата, благосостојбата на животните или во поглед на ГМО и средствата за заштита на растенијата, како и по животната средина;

д) воспоставување на заеднички каталог на мерки наведен во член 63 став 3 од овој Закон.

(6) Министерството најмалку еднаш годишно организира ревизија на контролните/сертификациски тела кои ги овластиле за вршење стручна контрола, според потребата и преку избегнување на дуплирање на работата, земајќи ја предвид акредитацијата од став 2 подстав е) од овој Закон.

Министерството во целост или делумно и без одлагање може да го повлече овластувањето на контролното/сертификациското тело во случај кога:

а) постојат докази дека наведеното контролно/сертификациско тело не ја извршува правилно работата која му е доделена;

б) контролното/сертификациското тело не презема соодветни и навремени активности со кои се отстрануваат воочените недостатоци; или

в) е утврдено дека независноста или непристрасноста на контролното/сертификациското тело е нарушена.

г) на контролното/сертификациското тело му е суспендирана или повлечена акредитацијата од член 41 на овој Закон.

(7) Ако Министерството целосно или делумно го повлекол овластувањето за стручна контрола во согласност со став 4 од овој член, одлучува дали издадените сертификати од засегнатите контролни/сертификациски тела пред датумот на тоа делумно или целосно повлекување треба и понатаму да важат и ги информират засегнатите субјекти за таа одлука.

(8) Без да се доведе во прашање став 4 од овој член, пред целосното или делумното повлекување на овластувањето за стручна контрола на контролото /сертификациско тело во случаите од наведениот став, Министерството може целосно или делумно да го суспендира овластувањето:

а) за период не подолг од 12 месеци и во текот на кој контролното/сертификациското тело треба да ги отстрани недостатоците утврдени со ревизијата и инспекцијата извршени од страна на Министерството и инспекцискиот орган за органско производство.; или

б) за период на кој е суспендирана акредитацијата од став 2 точка г).

Ако овластувањето за вршење стручна контрола е суспендирано, засегнатото контролно/сертификациско тело нема да издава сертификати согласно член 51 на овој Закон за тие делови за кои што овластувањето е суспендирано.

Министерството одлучува за тоа дали сертификатот кој засегнатото контролно/сертификациско тело го издало пред датумот на делумната или целосната суспензија и понатаму ќе биде важечки. Контролното/сертификациско тело за својата одлука треба да го извести засегнатиот субјект или група субјекти.

Министерството ќе ја укине суспензијата за овластување за вршење на стручна контрола во најкус можен рок откако контролното/сертификациско тело ќе ги отстрани недостатоците или неусогласеноста од под точка (а) на овој став или откако акредитациското тело ќе ја укине суспензијата на акредитацијата од под точката (б) од овој став.

(9) По поднесено барање за вршење на стручна контрола до Министерството, Министерот носи решение за овластување на контролно/сертификациско тело кое ги исполнува условите за вршење на стручна контрола во органско производство од став 2 на овој член, при што со решението се доделува и број на код на овластеното контролно/сертификациско тело.

Во решението за овластување од став 1 на овој член се наведува детален опис на доверените активности на стручна контрола, вклучително и обврски за известување и други посебни обврски, како и условите под кои контролните/сертификациски тела можат да ги спроведуваат.

(10) Министерот пропишува дополнителни услови за доделување на стручни контроли и задачи поврзани со други стручни активности на контролните/сертификациски тела, повлекување или суспендирање на доделените задачи и сите дополнителни правила во примената на овој член.

(11) Министерот поблиску ги пропишува дополнителните услови за доделување на овластување за вршење на стручна контрола на контролните/сертификациски тела, повлекување или суспендирање на овластувањето и други дополнителни правила во примената на овој член.

Правила за стручна контрола и мерки кои треба да ги превземе контролното/сертификациско тело

Член 54

(1) Контролното/сертификациско тело треба редовно да спроведува стручна контрола над сите субјекти, врз основа на ризик и со соодветна динамика, земајќи ги предвид:

а) ризиците кои се доведуваат во врска со:

- животните и производите;
- активностите под контрола на субјектот;
- местото на извршување на активностите или операциите на субјектот;
- употребата на производи, процеси, материјали или супстанции кои можат да влијаат на безбедноста, интегритетот и здравствената исправност на храната, или храната за животни, здравјето и/или благосостојбата на животните, здравјето на растенијата или, во случајна ГМО и средства за заштита на растенијата, кои можат исто така да имаат штетно влијание на животната средина;

б) сите информации кои укажуваат на веројатност дека потрошувачите може да бидат доведени во заблуда, особено во поглед на природата, идентитетот, својствата, составот, количината, рокот на траење, земјата на потекло или местото на потекло, методот на обработка или производство на храна;

в) резултати од претходни стручни контроли кои се спроведени над субјектот;

г) доверливост и резултати од сопствени контроли кои ги спровел субјектот или трета страна на негово барање, вклучително и таму каде е применливо, приватни шеми за осигурување на квалитетот, заради проверка на усогласеноста со правилата наведени во овој Закон како и во согласност со посебните прописи; и

д) сите информации кои би можеле да укажат на неусогласеност со правилата наведени во овој Закон.

(2) Стручната контрола треба да се спроведува што е можно повеќе, но на начин да административното оптеретување и пречење во работата на субјектот се сведе на најмала можна мера, но тоа да не влијае негативно на делотворноста на спроведените контроли.

(3) Стручната контрола која се спроведува во согласност со став 1 од овој член за проверка на усогласеноста со овој Закон, и посебно опфаќа:

а) проверка на примената од страна на субјектите на превентивни мерки и мерки на претпазливост, наведени во член 11 став 6 и член 43 од овој Закон, во секоја фаза на производство, подготовка и дистрибуција;

б) кога земјоделското стопанство вклучува единици за неорганско производство или производствени единици во преод, проверка на евиденцијата и на мерките или постапките што се воспоставени за да се обезбеди јасна и ефективна поделба помеѓу единиците за органско, неорганско производство и производство во преод, како и помеѓу соодветните производи произведени од тие единици и на супстанциите и производите што се користат за единиците за органско, неорганско производство и за производство во преод; Проверката вклучува проверки на парцели за кои претходниот период е ретроактивно признат како дел од период на преод и проверки на единиците за неорганско производство;

в) кога субјектите истовремено собираат органски производи, производи во преод и неоргански производи, и ги подготвуваат или складираат во истата единица, област или простории за подготовка или ги транспортираат до други субјекти или единици, проверката на евиденцијата и на мерките и постапките кои се воспоставени за да се осигури дека активностите се вршат временски и просторно одвоени, дека се спроведуваат соодветни мерки за чистење и, онаму каде што е соодветно, мерки за спречување на замена на производи, дека органските производи и производите во преод може да се идентификуваат во секое време и дека органските производи, производите во преод и неорганските производи се чуваат, пред и по активностите за подготовка, временски и просторно одвоени едни од други;

г) проверка на воспоставувањето и функционирањето на системот за внатрешна контрола на групи субјекти;

д) проверка на субјектите кога се изземени од обврската за пријавување/известување во согласност со член 50 став 2 од овој Закон дали ги исполнуваат барањата за изземање и проверка на производите што ги продаваат тие субјекти.

(4) Стручната контрола која се спроведува во согласност со став 1 од овој член за проверка на усогласеноста со овој Закон се врши во текот на целиот процес, во сите фази на производство, подготовка и дистрибуција врз основа на веројатноста за постоење неусогласеност, што се утврдува така што покрај елементите од став 1 на овој член, се води сметка и за:

а) видот, големината и структурата на субјектите и група субјекти;

б) колкав период субјектите и групите субјекти биле вклучени во органско производство,

подготовка и дистрибуција;

в) резултатите од контролите што се извршени во согласност со овој член;

г) момент кој е релевантен за извршените активности;

д) категориите на производите;

ѓ) видот, количината и вредноста на производите и нивниот развој во текот на времето;

е) можности за мешање на производите или за загадување со неodobрени производи или супстанции;

ж) примената на отстапувања или исклучоци од правилата од страна на субјектите и група субјекти;

з) критични точки за неусогласеност и веројатноста за неусогласеност во секоја фаза од производството, подготовка и дистрибуцијата;

с) активности доделени на подизведувачи.

(5) Сите субјекти и група субјекти, со исклучок на оние наведени во член 50 став 2 подлежат на проверка на усогласеноста најмалку еднаш годишно.

Проверката за усогласеноста вклучува физичка контрола на лице место, освен ако се исполнети следните услови:

а) претходните контроли на засегнатиот субјект или групата засегнати субјекти не е откриена никаква неусогласеност што влијае на интегритетот на органските производи или производите во преод во текот на најмалку три последователни години; и

б) субјектот или групата засегнати субјекти е оценет (-а) врз основа на елементите наведени во ставовите 1 и 2 од овој член, дека веројатноста за нив на неусогласеност е мала.

Во случај на претходниот став од овој член, временскиот период помеѓу две физички контроли на терен не смее да биде подолг од 24 месеци.

(6) Стручната контрола која се спроведува во согласност со став 1 од овој член заради проверка на усогласеноста со овој Закон треба да:

а) се спроведе без претходна известување, освен во случај кога известувањето е неопходно и оправдано за потребите на спроведувањето на стручната контрола. Доколку субјектот бара стручна контрола, контролното/сертификациско тело може да одлучи дали ќе спроведе стручна контрола со претходна известување или без известување, осигурувајќи дека еден минимален процент на сите стручни контроли на субјекти или групи субјекти се вршат без претходно известување;

б) осигурува дека се спроведува еден минимален процент на дополнителни контроли на оние наведени во став 3 на овој член;

в) се врши со земање на минимален број на мостри кои се земаат во согласност со методите и техниките за стручна контрола според потребите, опфаќајќи земање на примероци/мостри, анализа, дијагностика и испитување;

г) осигурува дека се врши контрола на минимален број субјекти кои се членови на група субјекти за проверка на усогласеноста наведена во став 3 од овој член.

(б) Издавањето или обновувањето на сертификатот наведен во член 50 став 1 се заснова на резултатите од проверката на усогласеноста наведени во ставовите од 1 до 4 од овој член.

(7) Контролното/сертификациско тело составува записник за секоја спроведена стручна контрола. Записникот може да се состави во хартиена (пишана форма) или во електронска форма. Записникот мора да содржи:

- а) опис на целта на стручната контрола;
- б) применети методи на контрола;
- в) резултат од стручната контрола; и
- г) таму каде е применливо, активности кои контролното/сертификациско тело бара од субјектот да се спроведат како резултат на наведената стручна контрола.

За секоја спроведена стручна контрола треба да се состави записник и истиот треба да биде потпишан и од страна на субјектот или група субјекти како потврда на приемот на писмениот записник.

(8) Министерот поблиску пропишува дополнителни правила за минималниот процент од сите стручни контроли на субјектите или група субјекти кои се вршат без претходно известување, минималниот процент на дополнителни контроли и минималниот број на земени мостри .

(9) Министерот пропишува дополнителни правила за условите за стручните контроли кои се вршат за да се обезбеди следливост во сите фази на производство, подготовка и дистрибуција, како и усогласеност со овој закон, а кои се однесуваат на: проверка на евиденцијата во стручните документи, контрола на специфични категории на субјекти, периодот во кој треба да се вршат предвидените контроли, вклучително и физичките контроли на лице место, како и посебните простори и област во која тие треба да се извршат.

Дополнителни правила за мерките кои треба да ги преземат субјектите и група субјекти

Член 55

(1) Заради спроведување на стручна контрола субјектите и група субјекти, на барање на контролно/сертификациско тело, им овозможуваат пристап до:

- а) опремата, превозните средства, објектите и другите места кои се предмет на контрола на субјектот и нивното опкружување;
- б) своите компјутерски системи за управување со информации;
- в) животните и производите кои се под нивна контрола;
- г) документите и сите други релевантни информации.

(2) Во текот на стручната контрола субјектот помага и соработува со вработените во контролното/сертификациско тело.

(3) Субјектите и група субјекти, треба да:

- а) водат евиденција за да ја докажат нивната усогласеност со овој Закон;
- б) ги дават сите изјави и други информации кои се потребни за стручните контроли;
- в) преземаат релевантни практични мерки за да осигурат усогласеност со овој Закон;
- г) да даваат изјави кои треба да ги потпишат и согласно потребата и да ги ажурираат, и истите треба да го содржат следното:

- целосен опис на единицата за органско производство или производствената единица во преод и на активностите коишто треба да се извршат во согласност со овој Закон;
- релевантни практични мерки коишто треба да се преземат за да се осигури усогласеност со овој Закон;

- како и обврска да:

- ги известат во писмена форма и без непотребно одлагање купувачите на производите и да достават релевантни информации на контролното/сертификациско тело, во случај да е потврдено сомневањето за неусогласеност, да не може да се отстрани сомневањето за неусогласеност, или да е утврдена неусогласеност којашто влијае на интегритетот на предметните производи,

- го прифати преносот на документацијата за контроли во случај на промена на контролно/сертификациско тело или во случај на повлекување од органско производство, како и документацијата за контрола последното контролно/сертификациско тело треба да ја чува најмалку 5 години,

- веднаш го известат контролното/сертификациско тело во случај на повлекување од органско производство, како и да ја прифати размената на информации помеѓу контролните/сертификациски тела во случај подизведувачите да подлежат на контроли од страна на различни контролни/сертификациски тела.

(4) Министерот поблиску ја пропишува евиденцијата за докажување на усогласеност со овој Закон, изјавите и другите информации кои се потребни за стручна контрола и релевантните практични мерки за осигурување на усогласеност со овој Закон.

Дополнителна обврска на контролно/сертификациско тело

Член 56

[1] Контролното/сертификациско тело на кои му е доверено овластување во согласност со членот 54 од овој закон има обврска да:

- а) редовно и секогаш кога ќе го побара Министерството и Инспекцискиот орган надлежен за контрола на органското производство го известува за исходот од стручните контроли и другите стручни активности кои ги извршило;

- б) веднаш да го известат Инспекцискиот орган надлежен за контрола на органското производство за исходот од стручните контроли кои укажуваат на неусогласеност или укажуваат на веројатност за неусогласеност, освен ако посебен пропис не предвидува поинаку; и

- в) обезбедува на Инспекцискиот орган за контрола на органското производство пристап до своите простории и капацитети, соработува и дава соодветна помош.

[2] Контролното/сертификациско тело има обврска до Министерството да достави:

- а) секоја година, најдоцна до 31 јануари, список на субјекти и групи субјекти кои биле предмет на нивна контрола на 31 декември претходната година, како и за пократки временски периоди по барање на Министерството;

- б) секоја година, до 31 март, податоци за стручни контроли и други стручни активности извршени во претходната година; в) секоја година, до 31 март, извештај со релевантни информации за случаи на контаминација со нелегални производи или супстанции во претходната година за субјекти и групи субјекти со кои имаат договори согласно со овој закон. Извештајот го содржи името на субјектот, како и податоци за природата на откриената контаминација, а особено за причината, изворот и нивото на контаминација, како и количината и природата на

контаминирани производи. Во случај кога се работи за производи кои се предмет на извоз, се наведува и местото на извоз, односно државата која ги увезува.

Контролното/сертификациско тело податоците предвидени во точките а) и б) на овој став ги доставува и до Инспекцискиот орган надлежен за контрола на органското производство,

[3] Овластеното контролно/сертификациско има обврска совесно да ги спроведе потребните мерки за обезбедување на доверливост на информациите добиени при извршување на контрола и сертификација.

[4] Контролор не може да врши стручни контроли во сопствените производни единици. Персоналот на контролното тело не може да биде субјект, или сопственици на субјекти кои се контролирани и сертифицирани од истото контролно тело. Персоналот на контролното тело не може да донесува одлуки за сертификација на сопствените производни единици.

[5] Контролорот на едно контролно тело може да врши контролни задачи во друго овластено контролно тело само доколку двете тела дадат согласност и ако нема конфликт на интереси.

[6] Контролни тела овластени од Комисијата на ЕУ за контрола и издавање органски сертификати во Република Северна Македонија, во согласност со член 46 Регулатива (ЕУ) 2018/848, подлежат на обврските утврдени со овој член, другите членови од овој закон и подзаконските акти донесени врз основа на законот.

[7] Министерот, поблиску пропишува дополнителни правила за активностите и постапките за спроведување на овој член.

Обврски на органот надлежен за контрола на органското производство

член 57

[1] Органот одговорен за инспекциска контрола на органското производство организира ревизии или инспекции на контролните/сертификациски тела, по потреба и избегнувајќи дуплирање на работата, земајќи ја предвид акредитацијата.

[2] Органот надлежен за контрола на органското производство редовно, најмалку еднаш годишно, треба до Министерството да доставува информации и извештаи за надзорот. Во случај на сериозни недостатоци, информациите треба веднаш да се достават.

[3] Органот надлежен за инспекциска контрола на органското производство треба:

а) има писмени процедури за надзор на контролните/сертификациски тела, со цел да се потврди дека доверените задачи се извршуваат ефикасно, независно и објективно, особено во однос на интензитетот и зачестеноста на проверката на усогласеноста со законот и подзаконските акти донесени врз основа на него;

б) имаат писмени процедури за обезбедување непристрасност, квалитет и доследност на официјалните контроли и другите официјални активности на сите нивоа;

в) да има процедури и/или аранжмани со кои ќе се осигура дека персоналот кој врши официјални контроли и други официјални активности не е во конфликт на интереси;

г) да има или имаат пристап до соодветни лабораториски капацитети за анализа, тестирање и дијагноза;

д) да има или имаат пристап до доволен број на соодветно квалификуван и искусен персонал за да може ефикасно и ефективно да се вршат официјални контроли и други официјални активности;

ѓ) да имаат соодветна и правилно одржувана опрема за да се осигура дека персоналот може ефикасно и ефективно да врши официјални контроли и други официјални активности;

е) да има законски процедури за да се осигура дека персоналот има пристап до просториите и документите што ги поседуваат операторите со цел правилно да ги извршуваат своите задачи.

[4] Органите надлежни за инспекциска контрола на органското производство се должни да обезбедат податоците добиени од контролните/сертификациски тела согласно член 56 од овој закон и информациите за мерките што ги применува контролното/сертификациско тело во случај на утврдени или веројатни не - усогласеност се применуваат заради следење на активностите на тие контролни/сертификациски тела.

[5] Покрај редовната контрола во прометот, органот надлежен за контрола на органското производство редовно врши и официјални контроли, со соодветна фреквенција утврдена врз основа на ризик, со цел да се утврдат можни намерни прекршувања на правилата пропишани со овој закон, лажни или погрешни практики, вклучително и во контекст на онлајн продажба. За оваа дејност органот надлежен за контрола на органското производство може да соработува со други органи кои вршат официјална контрола.

[6] Субјектите ослободени од обврската за известување согласно член 49 став 2 од овој закон, органот надлежен за контрола на органското производство врши контроли со цел да потврди дека се исполнети условите за тоа изземање и да се провери производи што ги продаваат тие субјекти.

[7] Министерот може да пропише дополнителни правила во врска со примената на овој член, особено постапките и видовите на информации кои треба да се достават до Министерството во согласност со став 2, постапките што треба да се користат како и одредени рокови кои треба да се почитуваат.

Обука

член 58

[1] Вработените на органот надлежен за контрола на органското производство како и вработените на контролните/сертификациски тела кои вршат официјални или стручни контроли и други стручни активности должни се :

а) да посетат обука за нивната надлежна област, која што ќе им овозможи компетентно да ги преземат своите должности и да вршат стручни контроли и други службени активности на доследен начин;

б) редовно да поминуваат дополнителни обуки доколку е потребно; и

в) по потреба да посетат обука за темите наведени во и за обврските што произлегуваат од законот.

[2] Министерот поблиску пропишува дополнителни барања и други обврски за минималните барања за програмите за обука.

Барање за овластување на контролно/сертификациско тело

член 59

1) За вршење на стручни контроли од областа на органското производство, правно лице, во согласност со член 53 од законот, поднесува барање за утврдување на исполнетост на условите за вршење стручни контроли од областа на органското производство. .

2) Контролното/сертификациско тело со барањето од ставот 1 на овој член до Министерството ги доставува следниве документи:

а. неговата постапка за процена на ризик, со која се утврдува, особено, основата за интензитетот и зачестеноста на проверката на усогласеноста на субјектите и групи субјекти, што се утврдува врз основа на елементите од членот 54 на овој закон, кои треба да се почитуваат при вршење на стручни контроли на субјекти и групи субјекти;

б. стандардната постапка за контрола, која треба да содржи детален опис на контролните мерки што контролното/сертификациско тело се обврзува да ги применува на субјекти и групи на субјекти кои се предмет на негова контрола;

в. листа на мерки кои се во согласност со заедничкиот каталог од член 62 став 3, а кои се применуваат на субјекти и групи субјекти во случај да постои сомневање или утврдена неусогласеност;

г. постапки за ефективно следење на задчите за стручна контрола во врска со субјекти и групи субјекти и постапките за поднесување извештаи.

Контролното/сертификациско тело треба да го извести Министерството доколу настанат дополнителните промени на елементите наведени во точките од а) до г).

3) Министерот поблиску пропишува дополнителна документација, заедно со барањето утврдено во овој член.

Решение за овластување

Член 60

(1) За овластувањето од член 53 став (9) од овој закон врз основа на поднесено барање Министерството донесува решение.

(2) Овластеното службено лице во Министерството кое ја води постапката за добивање на решение за вршење на стручна контрола во органското земјоделско производство е должно во рок од три дена од денот на приемот на барањето од ставот (1) на овој член по службена должност да го прибави доказот за исполнетост на условот од членот 53 став (2) точка г) на надлежниот јавен орган.

(3) Овластените службени лица од надлежниот јавен орган од кои е побаран доказот од ставот (2) на овој член се должни да го достават бараниот доказ во рок од три дена од денот на приемот на барањето.

(4) Министерството во рок од 30 дена од приемот на барањето од ставот (1) на овој член донесува решение за овластување од членот 54 од овој закон.

(6) Со решението од ставот (1) на овој член овластените контролни/сертификациски тела добиваат код од страна на Министерството кој содржи акроним за земјата согласно со меѓународниот стандард за кодовите на земјите ISO 3166 од две букви (МК), термин кој претставува упатување на органскиот начин на производство (ОРГ) и референтен број одреден од Министерството.

(7) Министерството донесува решение за одземање на овластувањето и ќе го избрише од евиденцијата контролното/сертификациско тело за кое ќе утврди дека престанало да ги исполнува условите предвидени во членот 53, став (2) од овој закон.

(8) Министерството со решение ќе го одземе овластувањето и ќе го избрише од евиденцијата контролно/сертификациско тело, доколку не ги доставува бараните податоци на начин и рок утврден во членот 56 од овој закон.

(9) Против решението од ставот (8) на овој член странката има право на жалба во рок од 15 дена до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

(10) Формата и содржината на барањето од ставот (1) на овој член, како и потребната документација за исполнетост на условите од членот 56 став (2) од овој закон, содржината и начинот на водење на евиденцијата од ставот (6) ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство во согласност со министерот за информатичко општество и администрација.

Евиденција на овластени контролни/сертификациски тела

Член 61

(1) Министерството води евиденција/Листа на овластени контролни/сертификациски тела и ги објавува на службената веб страница на Министерството и редовно ја ажурира.

(2) Листата утврдена во ставот (1) на овој член содржи назив, адреса и контролен број на овластено контролно/сертификациско тело

(3) Листата ги содржи сите релевантни информации во врска со секое контролно/сертификациско тело и неговото овластување.

Дополнителни правила за постапките во случај на сомнеж на неусогласеност и утврдена неусогласеност како и заеднички каталог на мерки

Член 62

(1) Во согласност со член 44 од овој Закон, доколку контролното/сертификациското тело се сомнева или добијат потврдени информации, вклучувајќи информации од други контролни/сертификациски тела, дека некој субјект има намера да користи или да пласира на пазарот производ којшто можеби не е во согласност со овој Закон, а на истиот се наведени изрази коишто се однесуваат на органско производство, или ако контролно/сертификациско тело е известно од страна на некој субјект за сомневање за неусогласеност во согласност со член 44, треба да :

а) веднаш спроведе стручна контрола во согласност со прописите за стручна контрола со цел проверка на усогласеноста со овој Закон, при што предметната контрола треба да се заврши што е можно поскоро, во разумен рок, земајќи го предвид рокот на траење на производот и сложеноста на случајот;

б) привремено забрани пласман на пазарот на засегнатите производи како органски производ или производ во преод и нивна употреба во органско производство додека се чекаат резултатите од истрагата наведена во подточката а). Пред донесување на одлука за забрана на пласман, контролното/сертификациското тело на субјектот му дава можност да ги изнесе своите коментари.

(2) Доколку резултатите од контролата наведена во точка а) од став (1) не покажат

неусогласеност којашто влијае на интегритетот на органските производи или производите во преод, на субјектот му се дозволува да ги користи засегнатите производи или да ги пласира на пазарот како органски производи или производи во преод.

(3) Министерството донесува заеднички каталог мерки за случаи во коишто постои сомневање и во коишто е утврдена неусогласеност коишто треба да ги применуваат контролните/сертификациските тела.

(4) Министерот, поблиску ги пропишува уедначените постапки за случаите каде контролното/сертификациското тело треба да преземе мерки во врска со случаите во коишто постои сомнеж или е утврдена неусогласеност.

Дополнителни правила за мерките кои влијаат на интегритетот на органските производи или производи во преод

Член 63

[1] Во случај на неусогласеност која влијае врз интегритетот на органскиот производ или производот во преод во било која од фазите на производство, подготовка и дистрибуција, на пример како резултат на користење на неодобрани производи, супстанции или техники, или мешање со неоргански производи, контролното/сертификациското тело, треба да ги преземе:

а) сите активности потребни за да се утврди потеклото и степенот на неусогласеност и да се утврди одговорноста на субјектот;

б) соодветни мерки за да се осигури дека засегнатиот субјект ќе ја отстрани неусогласеноста и ќе спречи понатамошни појави на таква неусогласеност,

в) активности за да се осигура дека нема референца за органско производство при обележување и рекламирање на целата серија на производи или производни серии за кои станува збор.

Во случај на сериозна, повторена или трајна неусогласеност, контролното/сертификациското тело осигурува дека предметниот субјект или група субјекти, заедно со мерките утврдени во став 1 од овој член, ќе забрани ставање во промет на одреден период на производите кои упатуваат на органско производство како и во колку има потреба да им се суспендира или повлече сертификатот наведен од членот 50 на овој закон.

Дополнителни правила за размената на информации

Чле 64

(1) Кога контролното / сертификациско тело ќе утврди случај на неусогласеност и ако таквата неусогласеност може да има последици за друга држава, таквите информации без одлагање ги праќа до Министерство.

(2) Кога во текот на стручните контроли кои се спроведуваат над органските производи со потекло од друга држава, контролното/ сертификациско тело и/или инспекциските органи утврдат дека таквите органски производи претставуваат ризик за здравјето на луѓето, животните или растенијата, за благосостојбата на животните или во врска со генетски модифицирани организми и средства за заштита на растенија и ризик за животната средина, односно

претставуваат потенцијално сериозно кршење на тие правила без одложување треба за истото да го информираат контролното/сертификациско тело и/или инспекциските органи во државата увозник или друга релевантна држава, со цел спроведување соодветни контроли.

(3) Контролното/сертификациско тело треба веднаш да ги споделува информациите со другите контролни/сертификациски тела за сите случаи на сомнеж за неусогласеност која влијае на интегритетот на органскиот производ или производ во преод.

(4) Во случај на постоење на сомнеж за неусогласеност или утврдена неусогласеност во однос на производи кои ги контролира контролното/сертификациско тело, истото тело е должно веднаш да ги извести другите контролни/сертификациски тела.

(5) Инспекциските органи за контрола на органско производство и контролните/сертификациските тела разменуваат релевантни информации со други инспекциските органи за контрола на органско производство и контролни/сертификациски тела.

(6) По оправдано барање со потребата да се потврди дали некој производ е произведен во согласност со овој закон, контролните/сертификациски тела разменуваат информации за резултатите од контролите со инспекцискиот орган.

(7) Министерството разменува информации за надзорот на контролните/сертификациските тела со Институтот за акредитација на Република Северна Македонија.

(8) Контролните /сертификациски тела преземаат соодветни мерки и воспоставуваат документирани постапки со цел обезбедување дека информациите за резултатите од контролите се доставуваат до Агенцијата за финансиска поддршка на земјоделството и руралниот развој за нејзините потреби.

(9) Министерот поблиску ги пропишува информациите кои треба да се достават согласно овој член , како и постапките со кои тие информации треба да се обезбедат.

Анализи во органското земјоделско производство

Член 65

(1) Сите неопходни анализи и суперанализи за утврдување на органското земјоделско производство ги врши стручна научна установа или друго правно лице овластени од страна на министерот. Во согласност со своите надлежности, министерот, именува стручни лаборатории кои вршат лабораториски анализи, испитувања и дијагностика на примероците кои се земени во текот на стручните контроли во областа на органското производство.

(2) Именувањето на лаборатории се донесува во пишан облик и вклучува детален опис на:

а) работите кои лабораторијата ги извршува како стручна лабораторија;

б) условите под кои ги извршува работите од став а) на овој член;

в) практичното уредување кое е потребно за да се обезбеди ефикасна и делотворна координација и соработка помеѓу лабораториите и надлежните органи;

г) меѓусебните права, обврски и одговорности.

(3) Министерството може да именува, како лабораторија, исклучиво лабораторија која:

а) Поседува стручност, опрема и инфраструктура која е потребна за изведување на анализи или испитувања или дијагностика на примероците, и тоа ;

б) има доволен број на вработени со соодветни квалификации, обуки и искуство, и тоа да има вработено најмалку три лица со високо образование од областа на хемиско технолошките, биотехнолошките, биохемиските, ветеринарните или земјоделските науки и најмалку двегодишно работно искуство во областите за изведување на лабораториските анализи,;

в) обезбедува дека работите кои ѝ се доверени како што е пропишано во став 1 ќе ги извршува непристрасно, и дека нема судир на интереси во поглед на извршување на својата работа како стручна лабораторија;

г) може благовремено да ги испорача резултатите од извршените анализи, испитувања или дијагностика на примероците кои се земени во текот на стручните контроли;

д) работи во согласност со стандардот EN ISO/IEC 17025 и е акредитирана во согласност со овој стандард од страна на Институтот за акредитација на РСМ., за соодветните методи во органското земјоделско производство или да е во процес на акредитација под услов истата да ја стекне најдоцна до две години од доставувањето на барањето за акредитација.

(4)Обемот на акредитацијата на лаборатории од става [3] точка е) на овој член:

а) Ги опфаќа оние методи за лабораториски анализи, испитувања или дијагностика кои се потребни во случај кога постапува како лабораторија;

б) може да содржи една или повеќе методи на лабораториски анализи, испитувања или дијагностика, или група на методи;

в) може да се дефинира флексибилно, како би се овозможило обемот на акредитација да опфаќа модифицирани верзии на методи кои лабораторија ги користела во моментот кога е добиена акредитацијата, или и нови методи покрај тие методи, на основа на валидација на самата лабораторија и без посебна оценка од страна на Институтот за акредитација пред примена на тие модифицирани методи или нови методи.

Јавен оглас

Член 66

(1)Лабораторија се бира по пат на јавен оглас кој го распишува Министерот, а кој се објавува на веб страната на МЗШВ.

(2)Јавниот оглас од став 1 на овој член вклучува посебни барања кои се применуваат за стручните контроли и други активности, посебно во поглед на барањето за именување на стручни лаборатории и барања кои се поставуваат пред тие стручните лаборатории:

а) Вид на лабораториски анализи или програма за мониторинг во областа на безбедност на храната и храната за животни за кои се распишува огласот;

б) Временски период на кој се доверува извршувањето на лабораториските анализи или програма за мониторинг;

в) доказ за исполнетост на меѓународни стандарди во поглед на технички и стручни капацитети во контекст на акредитацијата, во согласност со следните стандарди: МК ISO/IEC 17025 - "Општи барања за компетентност на лабораториите за испитување и лаборатории за еталонирање";

г) доказ за исполнетост на услови во поглед на искуства, резултати и навременост во досегашното извршување на лабораториски испитувања;

д) рок за донесување и објавување на одлуката за избор;

ѓ) начинна известување за резултатите од огласот.

(3) Конкурсот од став 1 на овој член го спроведува Комисија која ја формира Министерот.

(4) Одлуката за избор на лаборатории за извршување на лабораториски испитувања ја донесува Министерот.

(5) Министерот утврдува список на лаборатории кои се избрани по пат на оглас, кој потоа се објавува на веб страната на МЗШВ.

VII ПРОМЕТ СО ОРГАНСКИ ПРОИЗВОДИ

Увоз на органски производи

Член 67

[1] Органски производ или производ во преод може да се увезе во Република Северна Македонија под услов да е произведен според правилата кои се усогласени или еквивалентни со одредбите предвидени со овој Закон.

[2] Производите може да се увезуваат како органски или производи во преод во Република Северна Македонија од Европската Унија, под услов да се произведени во согласност со важечките прописи на ЕУ за органско производство.

[3] Производите може да се увезуваат како органски или производи во преод во Република Северна Македонија од признати трети земји, односно земји за кои Република Северна Македонија признала со трговска спогодба (билатерална или мултилателарна) дека имаат систем на производство кој ги исполнува истите цели и принципи на примена на правила која обезбедува исто ниво на гаранција за усогласеност како и во Република Северна Македонија.

[4] Субјектот мора да ги пријави увезените органски производи на контролното/сертификациско тело за докажување на усогласеноста на увезените производи со одредбите и прописите донесени врз основа на овој закон.

[5] Контролното/сертификациско тело, пред ставање во промет, на увозникот ќе му го провери сертификатот и документите кои се однесуваат на секоја пратка на увезени производи. На основа на процена на ризик, контролното/сертификациско тело на увозникот ќе му изврши физичка проверка на пратката вклучително и ќе земе и примерок од пратката доколку е потребно.

[6] Контролното/сертификациско тело после контролата ќе издаде сертификат за усогласеност со кој се потврдува дека производот е произведен во согласност со овој Закон и прописите донесени врз основа на истиот и со кој се дозволува ставање во промет на увезениот органски производ. За таа цел, увозникот е должен да му ја достави на контролното/сертификациско тело целата неопходна документација врз основа на која контролното тело ќе може да утврди дека производот е произведен во согласност со овој Закон и прописите донесени врз основа на истиот и дека сертификатот за таквиот производ го издал признато контролно/сертификациско тело во земјата на потекло или земјата на извозот, како и информации кои овозможуваат идентификација на субјектите кои се добавувачи како и контролните/сертификациски тела на тие добавувачи.

Издавањето на сертификатот за усогласеност предвидено во овој став не е потребно за производи увезени од земјите членки на Европската унија или други земји признати од Република Северна Македонија, преку (мултилатерален или билатерален) трговски договор во согласност со став 1 и став 2 од овој член.

(7) Увезените органски производи од други земји мора да се соодветно спакувани и затворени на начин кој спречува замена на нивната содржина, обезбедени со придружна документација за идентификација на извозникот и мора да бидат означени согласно член 47 на овој закон.

(8) Секој субјектот кој увезува органски производи и производи во преод должен е на царинските документи да наведе дека производите се органски, односно во преод и поседува сертификат за усогласеност издаден од контролно /сертификациско тело. Покрај обврските од членот 55 на овој закон, субјектот кој го увезува производот е должен на хартија или во електронска форма без одлагање да ги стави на располагање сите информации поврзани со животни, или производи, на барање на надлежниот царински орган, инспекцискиот орган одговорен за контрола на органското производство.

Органот надлежен за царина е должен при увоз да ја пријави секоја пратка на производи, означени со ознака како органски, биолошки или еколошки, или кој било друг термин кој сугерира на органско производство за преглед на надлежниот инспектор.

[9] Надлежниот царински орган до Министерството доставува извештај за увоз на органски производи, најдоцна до 31 март во тековната година за претходната година. Извештајот ја содржи земјата на потекло, името на увозникот, како и видот и количината на увезените органски производи. Субјектот кој увезува органски производи должен е на царинските документи да наведе дека производите се органски.

Органот надлежен за царина во согласност со своите надлежности, спречуваат недозволен премин на производи кои се декларирани како органски од страна на субјектите и должни се да го известат надлежниот инспектор за секоја неусогласеност.

(10) Министерот поблиску ги пропишува условите кои се однесуваат на увоз на органски производи, од член 2 на овој Закон, потребните документи за сертификација на увезени органски производи, нивната проверка, улогата на Министерството и контролните/сертификациски тела, обезбедувањето на следливоста и усогласеноста на увезените производи наменети за пазарот како органски или производи во преод.

Извоз на органски производи и податоци за извоз

Член 68

- (1) Субјектот кој треба да извезува органски производи е должен во единствената царинска исправа да ги наведе бараните податоци за органскиот производ кој се извезува.
- (2) Царинската управа е должна на Министерството да му поднесе извештај за извоз на органски производи во кој се наведени земјата на потекло, името на извозникот, видот и количината на извезениот органски производ, најдоцна до 31 март во тековната година за претходната година.
- (3) Министерот може да пропише дополнителни правила за примена на овој член.

VIII. НАДЗОР

Вршење инспекциски надзор

Член 69

- (1) Надзор над спроведувањето на одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на истиот врши Министерството.
- (2) Инспекциски надзор на примарното земјоделско производство од растително потекло, производството и прометот на семенски и саден материјал, употребата на фитофармацевтски производи, употреба на ѓубриња, биостимулатори и подобрувачи на својствата на почвата, увоз на органски земјоделски производи, преработки во кои има примарни производи, како и промет на горенаведените органските производи и производите во преод го вршат Државниот инспекторат за земјоделство.
Инспекциски надзор на сточарското производство во членовите од 18 до 36 и како и при увоз на органски земјоделски производи промет на органските производи и прометот на производите во преод го врши Агенцијата за храна и ветеринарство.
Државниот инспекторат за земјоделство и Агенцијата за храна и ветеринарство соработуваат при вршење инспекциски надзор при увоз на органски земјоделски производи и промет на органските производи и прометот на производите во преод.
- (3) Инспекциски надзор се врши на површините, капацитетите за подготовка, преработка и доработка во сите фази, места каде што се одвива складирање и чување на органските производи, деловните простории и местата каде што се одвива промет на големо и на мало со органски производи, транспортни средства при вршење превоз на органски производи и на евиденцијата што ја водат субјектите за своето органско производство.
- (4) Инспекциски надзор се врши над контролните/сертификациски тела со цел да се осигури надзор над контролните/сертификациски тела, вклучувајќи и проверка дали делегираните задачи се спроведуваат ефективно, независно и објективно, особено во однос на интензитетот и зачестеноста на проверката на усогласеноста, утврдена во Член став.
- (5) Субјектите се должни да им овозможат на инспекторите непречено вршење на инспекцискиот надзор.

(6) Заради отстранување на утврдените неправилности, државниот инспектор за земјоделство, односно државниот фитосанитарен инспектор или официјалниот ветеринар односно државниот инспектор за храна има право и обврска на субјектот на надзорот:

- 1) да му укаже на утврдените неправилности и да определи рок за нивно отстранување;
 - 2) да му нареди да преземе соодветни мерки и активности во рок кој ќе го определи инспекторот;
 - 3) привремено да му одземе предмети и средства со кои е сторено кривично дело или прекршокот во согласност со закон;
 - 4) да му поднесе барање за поведување прекршочна постапка и
 - 5) да му поднесе кривична пријава или да поведе друга соодветна постапка.
- 6) Заради отстранување на утврдените недостатоци инспекторот може да превземе и други мерки врз основа на своите овластувања согласно законите во негова надлежност.

Државниот инспекторат за земјоделство и Агенцијата за храна и ветеринарство најмалку еднаш годишно, до надлежниот орган доставува информации и извештаи за надзорот. Во случај на сериозни недостатоци, информациите се обезбедуваат веднаш.

Утврдување неправилности при работата

Член 71

- (1) Ако при вршење на надзорот инспекторот утврди не почитување на одредбите од овој закон, како и на поблиските прописи, донесени врз основа на овој закон, од страна на субјектот или контролно/сертификациско тело, со решение, ќе наложи отстранување на недостатоците во определен временски рок.
- (2) Ако при вршење на надзорот официјалниот ветеринар утврди непочитување на одредбите во членовите 18 до 31 на овој закон со решение ќе наложи отстранување на недостатоците во определен временски рок.
- (3) Субјектот или контролно/сертификациско тело од ставот (1) на овој член се должни писмено да го известат инспекторот за отстранетите неправилности, утврдени со решението.
- (4) Доколку при административната контрола како и при спроведениот инспекциски надзор, Државниот инспекторат за земјоделство ќе утврди дека производите кои доаѓаат од увоз не ја исполнуваат сообразноста на органските производи согласно со овој закон ќе издаде решение за предекларирање на производот.
- (5) Доколку субјектот не постапи согласно со решението од ставот (3) на овој член, инспекторот привремено ќе ги одземе производите како и амбалажата за пакување на производотво постапка согласно со Законот за Државен инспекторат за земјоделство.
- (6) Трошоците од ставот (5) на овој член се на товар на субјектот.
- (7) Против решението од ставот (3) на овој член може да се поднесе жалба во рок од 15 (петнаест) дена од денот на приемот на решението преку инспекторот до Државната комисија за одлучување во втор степен во областа на инспекцискиот надзор и прекршочна постапка.
- (8) Против решението од ставот (2) на овој член може да се поднесе жалба во рок од осум дена од денот на приемот на решението преку инспекторот до Државната комисија за одлучување во втор степен во областа на инспекцискиот надзор и прекршочна постапка.

- (9) Жалбата изјавена против решението на инспекторот не го одлага неговото извршување.

Должности на инспекторот

Член 71

(1) Ако инспекторот утврди дека се повредени одредбите од овој закон, како и прописите донесени врз основа на овој закон е должен, без одлагање, да поднесе барање за поведување на прекршочна постапка, односно пријава за кривично дело.

(2) При вршење на инспекцискиот надзор инспекторот презема мерки согласно со овој закон, Законот за Државниот инспекторат за земјоделство, Законот за безбедност на храна и Законот за инспекциски надзор.

Земање примероци за анализа и суперанализа

Член 72

(1) Заради потврдување дека производот е органски, инспекторите можат да земаат примероци за анализа и суперанализа.

(2) Трошоците за земањето и испитувањето на мострите ги поднесува субјектот кој произведува, става во промет или увезува органски производи, доколку се утврдат неправилности од страна на тоа лице. Доколку на испитуваниот примерок не се утврдат неправилности, трошоците за земањето и испитувањето на мострите се подмирува од Буџетот на Република Северна Македонија преку Програмата за мониторинг за безбедност на храната во Република Северна Македонија

Постапка за изрекување мерка опомена

Член 73

(1) За прекршоците предвидени во членот 80 од овој закон инспекторот со решение изрекува опомена и определува рок во кој субјектот на инспекциски надзор е должен да ги отстрани неправилностите и недостатоците, утврдени со записник.

(2) Решението од ставот (1) на овој член, се донесува веднаш, а најдоцна во рок од осум дена од денот на изготвувањето на записникот.

(3) Доколку по истекот на рокот определен при изрекувањето на опомената од став (1) на овој член, инспекторот утврди дека неправилностите и недостатоците сè уште не се отстранети, со решение изрекува друга инспекциска мерка.

(4) Против решението на инспекторот од став (1) на овој член, може да се изјави жалба во рок од 15 дена од денот на приемот на решението, до надлежниот орган за одлучување во втор степен.

(5) Инспекторот е должен да води евиденција за изречените опомени во инспекциската постапка.

Решение

Член 74

1) При вршење на инспекциски надзор, инспекторот со решение изрекува опомена врз основа на член и определува рок во кој субјектот на инспекциски надзор е должен да ги отстрани неправилностите и недостатоците, утврдени со записник.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, во случај кога инспекторот ќе оцени дека утврдените неправилности и недостатоци можат да предизвикаат или предизвикуваат непосредна опасност по животот и здравјето на луѓето или финансиска штета или штета по имотот од поголема вредност или загрозување на животната средина или загрозување на јавниот интерес, со решение изрекува друга инспекциска мерка, како задолжување, наредба, забрана и друга мерка, доколку е утврдена со посебен закон, со која најсоодветно ќе се постигне целта на инспекцискиот надзор I

(3) Доколку по истекот на рокот определен при изрекувањето на опомената од став (1) на овој член, инспекторот утврди дека неправилностите и недостатоците сè уште не се отстранети, со решение изрекува друга инспекциска мерка, како задолжување, наредба, забрана и друга мерка, доколку е утврдена со посебен закон, со која најсоодветно ќе се постигне целта на инспекцискиот надзор.

(3) Решението од ставовите (1), (2) и (3) на овој член, се донесува веднаш, а најдоцна во рок од осум дена од денот на изготвувањето на записникот.

(4) Против решението на инспекторот од став (1) на овој член, може да се изјави жалба во рок од 15 дена од денот на приемот на решението, до надлежниот орган за одлучување во втор степен.

Годишен извештај

Член 75

Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство извршените инспекциски надзори од страна на Државниот инспекторат за земјоделство и Агенцијата за храна и ветеринарство ќе ги линкува на својата интернет страница на која се објавува годишен извештај.”

IX. ПРЕКРШОЧНА ПОСТАПКА И ПОСТАПКА ЗА ПОРАМНУВАЊЕ

Прекршочна постапка

Член 76

(1) За прекршоците на правно лице микро и мали трговци утврдени во членот 77 ставови (1) од овој закон и прекршоците утврдени во членовите 77, 78, 79 и 80 од овој закон прекршочна постапка води и прекршочна санкција изрекува прекршочна комисија формирана согласно со Законот за Државниот инспекторат за земјоделство. За прекршоците на правно лице среден трговец и правно лице голем трговец предвидени во членот 77 став 2 и член од овој закон прекршочна постапка води и прекршочна санкција изрекува надлежниот суд.

(2) Пред поднесување на барање за прекршочна постапка за прекршоци предвидени во овој закон, овластеното службено лице за вршење на инспекциски надзор, согласно со овој закон, води постапка за порамнување согласно со Законот за прекршоците.

(3) За прекршоците утврдени во овој закон, инспекторот на сторителот на прекршокот му издава прекршочен платен налог, пред да поднесе барање за поведување на прекршочна постапка.

(4) Доколку сторителот го прими прекршочниот платен налог, истиот треба да го потпише. Примањето на прекршочниот платен налог од сторителот на прекршокот се забележува во записникот.

- (5) Во записникот се утврдува начинот на кој ќе се отстранат штетните последици од прекршокот, како и начинот на надминување на последиците од сторениот прекршок.
- (6) Кога како сторител на прекршок се јавува правно лице, записникот и прекршочниот платен налог го потпишува службено, односно одговорното лице кое се нашло на лице место при инспекцискиот надзор или друго службено или одговорно лице кое изјавило дека има право да го потпише записникот и да го прими прекршочниот платен налог.
- (7) Изјавата од ставот (6) на овој член се забележува во записникот.
- (8) Инспекторот е должен да води евиденција за издадените прекршочни платни налози и за нивниот исход.
- (9) Во евиденцијата одставот (8) на овој член се собираат, обработуваат и чуваат следните податоци: име и презиме, односно назив на сторителот на прекршокот, живеалиште, односно престојувалиште, седиште, вид на прекршокот, број на мандатниот/прекршочниот платен налог кој му се издава и исходот на постапката.
- (10) Личните податоци од ставот (9) на овој член се чуваат пет години од денот на внесување во евиденцијата.
- (11) Против одлуките на Прекршочниот орган, со кои се изрекува прекршочна санкција се води постапка согласно со Законот за прекршоците.
- (12) Формата и содржината на прекршочниот платен налог ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Прекршочни одредби

Член 77

- (1) Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице микро и мал трговец, ако:
- 1) постапува спротивно на одредбите за забрана за употреба на ГМО на членот 13 став(1) од овој закон,
 - 2) за производство на печурки користи супстрати спротивно на членот 16 од овој закон,
 - 3) постапува спротивно на одредбите за пласирање растителен репродуктивен материјал од органски хетероген материјал на пазарот на членот 17 ставови (2), (3), (5) и (7) од овој закон и прописите донесени врз основа на законот,
 - 4) не ги исполнува условите на членот 27 од овој закон;
 - 5) постапува спротивно на правилата на членот 32 од овој закон;
 - 6) постапува спротивно на правилата за производство на органско вино на член 34 од овој закон и прописите донесени врз основа на законот;
 - 7) употребува производи и супстанции, фитофармацевтски производи, ѓубриња, подобрувачи на својствата на почвата и хранливи материји спротивно на одредбите на член 39 од овој закон и прописите донесени врз основа на законот;
 - 8) постапува спротивно на одредбите на членот 53 од овој закон;
 - 9) постапува спротивно на одредбите на членот 54 од овој закон;
 - 10) постапува спротивно на одредбите на членот 55 од овој закон;

- 11) постапува спротивно на одредбите на членот 62 од овој закон;
- 12) постапува спротивно на одредбите на членот 63 од овој закон;
- 13) не ги почитува одредбите за промет со органски производи и производи во преод на член 67 ставови (4), (6) и (8) од овој закон,
 - (2) Глоба во износ од 2.000 до 3.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице среден и голем трговец, за прекршоците од став 1.
 - (3) Глоба во износ од 2.000 до 3.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице голем трговец, за прекршоците од став 1.
 - (4) За прекршоците од ставовите (1), (2) и (3) на овој член, на одговорното во правното лице ќе му се изрече и глоба од 250-500 евра во денарска противвредност.
 - (4) За прекршоците од ставовите (1), (2) и (3) на овој член, освен глоба, на правното лице ќе му се изрече и прекршочна санкција забрана за вршење на дејност во траење од најмалку 15 дена до најмногу 30 дена.

Член 78

- (1) Глоба во износ од 50 до 250 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице микро и мал трговец, во износ од 250 до 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице средни трговци и во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице големи трговци, ако:
 - 1) не ја запазува постапката за преод од редовно во органско земјоделско производство (член 12);
 - 2) постапува спротивно на одредбите за забрана за употреба на ГМО на членот 13 став(1) од овој закон,
 - 3) собира самоникнати растенија и нивни делови спротивно на членот 15 од овој закон и прописите донесени врз основа на законот,
 - 4) постапува спротивно на правилата во однос на потеклото на животните на членот 19 од овој закон,
 - 5) постапува спротивно на правилата за исхрана на животните на член 20 од овој закон,
 - 6) постапува спротивно на правилата за здравствена заштита на животните на член 21 ставовите (1), (3), (6) и (10) од овој закон,
 - 7) постапува спротивно на правилата за практики на сместување и одгледување на член 22 од овој закон,
 - 8) постапува спротивно на правилата за благосостојба на животните на членот 23 од овој закон,
 - 9) постапува спротивно на правилата за пчеларско производство на членот 24 од овој закон и прописите донесени врз основа на законот,
 - 10) употребува подмладок од водни животни кои не потекнуваат од органска производна единица (член 26);
 - 11) постапува спротивно на правилата за производство на квасец што се користи како храна или храна за животни на член 35 од овој закон и прописите донесени врз основа на законот;

- 12) за чистење и дезинфекција користи средства кои не се наоѓаат на Листата од членот 31 на овој закон;
- 13) постапува спротивно на правила за производство на органска преработена храна (член 32);
- 14) постапува спротивно на правилата за производство на органска преработена храна за животни на членот 33 од овој закон и прописите донесени врз основа на законот,
- 15) употребува производи и супстанции спротивно на одредбите на член 39 од овој закон и прописите донесени врз основа на законот;
- 16) означување на органско производство постапува спротивно на член 45 ставовите (1), (4) и (6) од овој закон и прописите донесени врз основа на законот;
- 17) постапува спротивно на членот 46 од овој закон;
- 18) постапува спротивно на одредбите за задолжителни ознаки на член 47 ставовите (1) и (2) од овој закон,
 - (2) За прекршоците од ставот (1), на овој член, на одговорното во правното лице ќе му се изрече и глоба од 150 евра во денарска противвредност.
 - (3) За прекршокот од ставот (1) на овој член, освен глоба, на правното лице ќе му се изрече и прекршочна санкција забрана за вршење на дејност во траење од најмалку три дена до најмногу 15 дена.

Член 79

- (1) Глоба во износ од 50 до 150 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице микро и мал трговец, во износ од 150 до 250 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице средни трговци и во износ од 250 до 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице големи трговци, ако:
 - 1) не се почитуваат правилата за размножување (член 19);
 - 2) не ги евидентира сите лекувани болни животни спротивно на членот 21 став (6) од овој закон
 - 3) не ги почитува правилата за практики на сместување и одгледување на член 22 од овој закон,
 - 4) не ги почитуваат одредбите на член 51 ставовите (1) и (2) од овој закон,
 - 5) не ги почитуваат одредбите на член 53 од овој закон,
 - 6) не постапува по решение на инспекторот спротивно на членот 71 ставови (1), (2) и (3) од овој закон.
- (2) За прекршоците од ставот (1) на овој член, на одговорното во правното лице ќе му се изрече и глоба од 100 евра во денарска противвредност.

Член 80

- (1) Глоба во износ од 15 до 250 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на трговец поединец и физичко лице, ако:

- 1) постапува спротивно на одредбите за забрана за употреба на ГМО на членот 13 став(1) од овој закон,
- 2) не ги почитува правилата за растително производство на членот 14 ставови (2) и (4) од овој закон и прописите донесени врз основа на законот,
- 3) собира самоникнати растенија и нивни делови спротивно на членот 15 од овој закон и прописите донесени врз основа на законот,
- 4) за производство на печурки користи супстрати спротивно на членот 16 од овој закон,
- 5) не ги почитува одредбите за пласирање растителен репродуктивен материјал од органски хетероген материјал на пазарот на членот 17 ставови (2), (3), (5) и (7) од овој закон и прописите донесени врз основа на законот,
- 6) не ги почитува правилата за органско сточарско производство на член 18 од овој закон и прописите донесени врз основа на законот;
- 7) не ги почитува правилата во однос на потеклото на животните на член 19 од овој закон,
- 8) не ги почитува правилата за исхрана на животните на член 20 од овој закон,
- 9) не ги почитува правилата за здравствена заштита на животните на член 21 ставовите (1), (3), (6) и (10) од овој закон,
- 10) не ги почитува правилата за практики на сместување и одгледување на член 22 од овој закон,
- 11) постапува спротивно на правилата за благосостојба на животните на членот 23 од овој закон,
- 12) постапува спротивно на правилата за пчеларско производство на членот 24 од овој закон и прописите донесени врз основа на законот,
- 13) постапува спротивно на правилата за производство на алги и животни од аквакултура на членот 25 од овој закон и прописите донесени врз основа на законот,
- 14) постапува спротивно на правилата за производство на органска преработена храна на членот 32 од овој закон и прописите донесени врз основа на законот,
- 15) постапува спротивно на правилата за производство на органска преработена храна на членот 32 ставовите (3), (4) и (6) од овој закон и прописите донесени врз основа на законот,
- 16) постапува спротивно на правилата за производство на органска преработена храна за животни на членот 33 од овој закон и прописите донесени врз основа на законот,
- 17) не ги почитува правилата за производство на органско вино на член 34 од овој закон и прописите донесени врз основа на законот;
- 18) не ги почитува правилата за производство на квасец што се користи како храна или храна за животни на член 35 од овој закон и прописите донесени врз основа на законот;
- 19) не ги почитува правилата за собирање, пакување, транспорт, и складирање на органските производи и во преод на член 38 од овој закон и прописите донесени врз основа на законот;
- 20) употребува производи и супстанции спротивно на одредбите на член 39 од овој закон и прописите донесени врз основа на законот;
- 21) постапува спротивно на одобрието за употреба на земјоделски состојки од

неорганиско потекло за преработена органска храна на член 40 од овој закон и прописите донесени врз основа на законот;

22) не ги почитува правилата на член 41 став(4) од овој закон и прописите донесени врз основа на законот;

23) не ги спроведува обврските и активностите во случај на сомневање за неусогласеност на член 42 од овој закон,

24) не презема мерки на претпазливост за да се избегне присуство на неодобрени производи и супстанции на член 43 ставовите (1) и (2) од овој закон и прописите донесени врз основа на законот;

25) не презема мерки кои треба да се преземат во случај на присуство на неодобрени производи или супстанции на член 44 ставовите (1) и (2) од овој закон и прописите донесени врз основа на законот;

26) не ги почитува одредбите за означување на органско производство на член 45 ставовите (1), (4) и (6) од овој закон и прописите донесени врз основа на законот;

27) не ги почитува одредбите за означување на производи и супстанции кои се користат во растителното производство на член 46 ставовите од овој закон,

28) не ги почитува одредбите за задолжителни ознаки на член 47 ставовите (1) и (2) од овој закон,

29) не ги почитува одредбите за сертификација на член 49 ставовите (1), (3) и (4) од овој закон,

30) не поседува сертификат на член 50 од овој закон,

31) група субјекти не ги почитуваат одредбите на член 51 ставовите (1) и (2) од овој закон,

32) постапува спротивно на одредбите на членот 53 од овој закон;

33) постапува спротивно на одредбите на членот 54 од овој закон;

34) постапува спротивно на одредбите на членот 55 од овој закон;

35) постапува спротивно на одредбите на членот 62 од овој закон;

36) постапува спротивно на одредбите на членот 63 од овој закон;

37) не ги почитува одредбите за промет со органски производи и производи во преод на член 67 ставови (4), (6) и (8) од овој закон,

Член 81

(1) Глоба во износ од 25 до 50 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на овластеното службено лице во Министерството, ако:

- не го прибави доказот во рок од три дена од денот на приемот на барањето спротивно на членот 50 ставови (2) и (3) од овој закон и

- не донесе решение по барањето во рок од 30 дена од денот на приемот спротивно на членот 50 став (5) од овој закон.

(2) Глоба во износ од 25 до 50 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на овластеното службено лице од надлежниот јавен орган од кој се побарани доказите ако не ги достави бараните докази во рок од три дена од приемот на барањето спротивно на членот 50 став (4) од овој закон.

Член 82

Покрај глобата за прекршоците од членовите 77, 78, 79 и 80 на овој закон може да се изрече и посебна прекршочна мерка одземање на предметите што се употребени за извршување на прекршокот или се прибавени, односно настанале со извршување на прекршокот.

Член 83

Одмерувањето на висината на глобата за правното лице од страна на судот односно прекршочниот орган ги вршат согласно Законот за прекршоците.

Х. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Преодни правила за залиха на органски производи и материјали за пакување

Член 84

[1] Производи произведени, пакувани и означени согласно Законот за органско производство бр. 30/10. пред влегувањето во сила на овој закон, тие можат да продолжат да се продаваат на пазарот под услови поврзани со органско производство до истекот на залихите.

[2] Материјал за пакување согласно Закон за органско земјоделско производство („Службен весник на Република Македонија“ бр. 146/09, 53/11, 149/15, 39/16 и 132/16 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 150/21) може да продолжи да се користи за производи што се продаваат на пазарот во услови на органско производство до 12 месеци од влегувањето во сила на овој закон, под услов производот да ги исполнува барањата од Законот за органско земјоделско производство („Службен весник на Република Македонија“ бр. 146/09, 53/11, 149/15, 39/16 и 132/16 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 150/21)

Преодни правила за трговски марки, имиња на фирми и практики

Член 85

Правните лица кои се основани пред влегувањето во сила на овој закон и не ги исполнуваат правилата од член 46 став (2) втор потстав, можат да продолжат да ги користат нивните заштитни знаци или имиња на фирми, односно практики за обележување или рекламирање до 36 месеци од влегувањето во сила на овој закон.

Поблиски прописи

Член 86

(1) Поблиските прописи утврдени во овој закон министерот ќе ги донесе во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(2) До денот на влегувањето во сила на прописите од ставот (1) на овој член ќе се применуваат постојните прописи.

Влегување во сила

Член 87

Со денот на примената на овој закон, престанува да важи Законот за органско земјоделско производство („Службен весник на Република Македонија“ бр. 146/09, 53/11, 149/15, 39/16 и 132/16 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 150/21).

Објавување

Член 88

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Северна Македонија".

Прилог 1

Останати производи реферирани во член 2 став (2)

- квасци што се користат како храна или храна за животни,
- мате чај, слатка пченка, лисја од винова лоза, срце на палма, изданци од хмељ и други слични делови што се јадат од растенија и производи произведени од нив,
- морска сол и други соли за храна и храна за животни,
- кожурец од свилена буба погодна за намотување,
- природна гума и смола,
- пчелин восок,
- есенцијални масла,
- плутани затвораачи од природна плута, агломерирани и без никакви врзувачки супстанции,
- памук, неискршен или нечеслан,
- волна, неискршена или нечеслана,
- сирова кожа и необработена кожа,
- традиционални растителни препарати на растителна основа

